

Salukin
jalostuksen
tavoiteohjelma
2014-2018

**Hyväksytty Suomen Salukikerho ry:n yleiskokouksessa
15.3.2014**

**Hyväksytty Kennelliiton jalostustieteellisessä
toimikunnassa
13.5.2014**

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
1. YHTEENVETO	2
2. RODUN TAUSTA	2
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1 POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA	7
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	7
4.1.2 Jalostuspohja	9
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	15
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	16
4.2 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET	17
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	17
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	18
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	18
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	18
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	21
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	25
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	26
4.3 TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN	26
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	26
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	26
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	35
4.3.4 Lisääntyminen	37
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	40
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	40
4.4. ULKOMUOTO	41
4.4.1 Rotumääritelmä	41
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	47
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	48
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	48
5. YHTEENVETO Aiemman Jalostuksen Tavoiteohjelman TOTEUTUMISESTA	49
5.1 KÄYTETTYMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO	49
5.2 Aiemman Jalostuksen Tavoiteohjelman Toteutuminen	54
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	55
6.1 JALOSTUKSEN TAVOITTEET	55
6.2 SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE	56
6.3 ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET	57
6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN	57
6.5 TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA	58
7. LÄHTEET	58

JOHDANTO

I will sing the praises of a hound who cannot be outstripped, of perfect conformation,
he courses over all types of terrain.
He was brought by kings from Saluq, as if on a long, flexible leash.
When he charges forward like someone who cannot be deterred, coursing over
plain and wide, windblown deserts
A hare, jinking and obstinate, like a lad of the tribe chasing around playing the game of dabbuq;
And curing by his hunting the passion of him afflicted by it.
Even if the quarry were to pass beyond Capella,
He would bring it down, bloody at the throat; this is his most solemn duty
Towards every man of the chase sustained by him.
Some roast what can be roasted of the game, while the cook cooks the offal,
Until the smell of its cooking rises high in the air, like smoking naphtha from a machine of war.

I prepared a hound for he chase, long in body - when he comes forth in the
morning, the hungry lick their lips, Bedecked in collars and hemp ropes.
He is like a saker when she stoops, or the flame of a fire fed with naphtha.
He is beauty itself, noble of pedigree; you can see his jaws marked out in a line;
Also cheeks with little flesh and soft whiskers; all this and his flanks when he stretches forward to
move,
You suggested, are two sandal straps, excellently fashioned, cut of Ta'if leather and slit length-
ways.
When slipped suddenly, he rips his hairless, stony-black pads.
With his claws he tears his ears to pieces; you would imagine they drew no
blood from their incisions.
His paws hit the ground only at times.
He speeds away from the cry of a sandgrouse, taking the measure of the mottled desert jack hare.
They find him an unjust judge, breaking bones and rending skin
- As the manufacturer tears sabir and qubt garments - when good, wholesome food is mixed with
the dust.
Praise be to God for what He has provided!

When the jinn see Zanbur with his collar and leash on, They call out perdition to the desert jack
hares.
He is long in the neck and his jaws wide.
When you come across him with his mouth open, you can see his daggers cultivated in rows;
Closing together, they reach right through to the ribs of the hare; he was well trained as a pup,
Until he was six months old and had reached the age of cocking his leg.
He knows how to read signals and whistles, also to hold off if you make signs to him.
He gives his utmost in coursing, stored up as a treasure; as he runs into the attack you can see his
claws,
Tearing strips from his ears; he goes on lapping up the blood of a fox
which he has left wounded or a hare brought down.
May God allow my lord the prince to enjoy him long! May he continue happy with his hound,
Revered in exultation, gladdened, as he embellishes the minbar and the throne!

Arabialainen runoilija Abu Nuwas, 700-800 -lukujen vaihteessa

1. YHTEENVETO

Saluki on tuhansia vuosia vanha, Lähi-idän alueella kehittynyt näöllään metsästävä rotu. Rotumääritelmä luotiin Iso-Britanniaan tuotuja koiria esikuvana käyttäen vuonna 1923. Suomeen saapui ensimmäinen jalostukseen käytetty saluki vuonna 1949, narttu Mazuri Zahilat Englannista.

Viimeisen 10 vuoden aikana salukeja on rekisteröity Suomessa keskimäärin 98 kpl vuodessa. Vuosina 2007 ja 2012 salukeja rekisteröitiin ennätykselliset 113 ja 117 kpl.

Saluki on populaatioltaan pieni rotu, ja länsimaissa asuvat salukit ovat usein sukua keskenään. Toinen maailmansota, tautiepidemiat ja Suomen karanteenimääräykset loivat populaatioon pullonkauloja. Suku- ja linjasiitos on ollut rodussa aina yleistä.

Vuosina 2003-2008 rekisteröidyistä salukeista 35-40 % on käytetty jalostukseen. Tuontikoirien ja ulkomaisten koirien yleistynyt jalostuskäyttö on laskenut pentueiden keskimääräistä sukusiitosprosenttia ja kasvattanut kannan tehollista kokoa. Geenipoolin laajentaminen on mahdollista myös alkuperämaiden koirien rotuunoton kautta.

Saluki on suhteellisen helppo rotu. Pentuna saluki on villi ja toimielias, mutta aikuisena rauhallinen sisällä, jos se saa tarpeeksi liikuntaa. Saluki on omaan laumaansa syvästi kiintyvä mutta vieraita kohtaan pidättyväinen, omanarvontuntoinen ja itsenäinen.

Salukille rotutyyppillinen metsästys ei ole sallittua Suomessa. Salukia on kuitenkin luvallista käyttää metsästyksessä, jos metsästäjällä on voimassa oleva aseenkantolupa ja saluki ei tapa saalista, vaan saalis tapetaan ampumalla. Saluki on meillä monipuolinen harrastus- ja seurakoiria. Runsas 40 % salukeista osallistuu käyttökokeisiin, ja 70 % populaatiosta käy näyttelyssä ainakin kerran.

Saluki on rakenteeltaan terve rotu. Terveystietojen ongelmia esiintyy allergiaa ja ihottumia, pahanlaatuisia kasvaimia, sydänsairauksia sekä erilaisia autoimmuunisairauksia. Tulokset ovat tältä osin samansuuntaisia niissä maissa, joiden terveystutkimustiedot ovat käytettävissä (Suomi, Ruotsi ja USA).

Rotujärjestön tavoite on säilyttää saluki muuttumattomana, mutta kuitenkin nyky-yhteiskuntaan soveltuvana rotuna.

2. RODUN TAUSTA

Saluki on Lähi-idän alueella kehittynyt, tuhansia vuosia vanha näöllä metsästävä rotu, joka ottaa metsästystilanteessa saaliin kiinni. Salukia on käytetty muun muassa gasellien, jänisten ja kettujen mutta myös suuremman riistan, kuten valkobeisa-antiloopin ja villiaasin, metsästykseen. Salukit metsästivät 2-6 koiran laumana. Islamin uskon mukaisesti saluki ei saanut repiä saalista. Pienemmän riistan salukit toivat elävänä isännälleen tai tappoivat tarttumalla saalista selästä kiinni ja heittämällä niskat nurin. Isomman riistan, kuten gasellit, salukit pysäyttivät, ja isäntä hoiti varsinaisen tappamisen. Salukien merkitys beduiineille oli suuri, koska ne osallistuivat ruuan hankkimiseen. Siitoskoirissa arvostettiin kestävyyttä ja metsästystaitoja.

Salukia ei useimmissa maissa voi enää lainsäädännöllisistä syistä käyttää alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Keinotekoisia, ajoviettiä hyödyntäviä ja ylläpitäviä harrastuksia ovat vinttikoirien rata- ja maastajuoksu.

Salukeja on ollut maalausten perusteella Euroopassa ainakin 1500-luvulta asti. Rodun länsimaisen kotimaan Englannin salukihistorian katsotaan alkaneen vuodesta 1897, jolloin Florence Amherst toi Egyptistä ensimmäiset salukinsa. Prikaatinkenraali Lance vaimoineen toi Syyriasta Englantiin palatessaan mukanaan kaksi kasvattiaan, black&tan -sisarukset Sarona Kelbin ja Sarona Saronan. Sarona Kelb oli rodun alkuaikoina hallitseva siitosuro Englannissa, ja se löytyy edelleen liki kaikkien eurooppalaisten ja amerikkalaisten salukien sukutauluista.

Rotumääritelmä luotiin Iso-Britanniaan tuotuja koiria esikuvana käyttäen vuonna 1923. Rodun kehitykseen ovat myös jonkin verran vaikuttaneet tuonnit Saksaan, Hollantiin ja USA:han. Ensimmäiset kantakoirat olivat kotoisin maantieteellisesti laajalta alueelta ja erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista, joten tyyppien runsaus oli ja on edelleen rodulle ominaista.

Suomen ensimmäinen saluki oli vuonna 1941 Ruotsista tuotu kolmivuotias mustavalkoinen Mirjam el Tagaddi, joka muutti kuitenkin muutaman vuoden kuluttua takaisin Ruotsiin jatkamatta sukua. Jalostuksen kannalta merkittävä tuonti oli vasta vuonna 1949 Englannista tuotu kaksivuotias black&tan narttu Mazuri Zahilat. Ennen lähtöään Mazuri Zahilat oli astutettu mustavalkokirjavalla Mazuri Kirabenilla. Ensimmäinen suomalainen salukipentue syntyi Anja Strandellin Strandkulla-kenneliin 14.7.1949. Mazuri Zahilat ja Mazuri Kiraben löytyvät edelleen lähes jokaisen Suomessa syntyneen salukin sukutaulusta. Mazuri Zahilat oli myös ensimmäinen saluki, josta tuli Suomen muotovalio. Sen tyttärestä Strandkulla Zulamithista puolestaan tuli ensimmäinen Suomessa syntynyt salukivalio.

1950-luvulla Suomessa syntyi kaikkiaan viisi salukipentuetta, yhteensä 22 pentua. Ensimmäinen näistä syntyi 7.7.1954 Dagmar Grahnin of Kaukajärvi –kenneliin. Pentueen emä oli Strandkulla Zulamith ja isä Iso-Britanniasta Ruotsiin tuotu DK & S Ch Windswift Khosro. Muut 50-luvulla syntyneet salukipentueet olivat edellä mainittujen kahden pentueen jälkeläisiä. Ensimmäinen suomalainen kansainvälinen muotovalio oli grizzlenarttu Pörthbacka Elektra, jonka vanhemmat olivat sisarukset ensimmäisestä of Kaukajärvi –pentueesta.

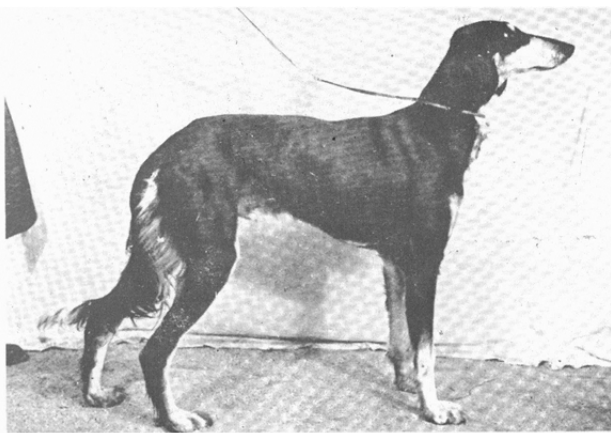
1960-luku alkoi kauan odotetun uuden tuonnin saapumisella. 14.4.1960 syntyneen grizzleuros FI MVA Mazuri Orezon ensimmäinen ja samalla vuosikymmenen ensimmäinen pentue syntyi Aulikki Norometsän del Flamante –kenneliin 16.3.1963. Del Flamante F-pentueen emä oli FI MVA Ashfar Sheeba (Int Ch Farao of Kaukajärvi x Strandkulla Sheeba). Pentueella on ollut suuri merkitys salukikasvatukselle sekä Suomessa että Ruotsissa, sillä pentueen jälkeläisistä tulivat vielä 2000-luvullakin salukeja kasvattavien Kirman- ja El Hamrah -kennelien ensimmäiset kantakoirat. Myös Asarafi-kennelin ensimmäisen pentueen isä oli tästä pentueesta.

Vuonna 1965 FI MVA Firousi del Flamante synnytti kahdeksan pentua (4+4), joiden isä oli ruotsalainen Englannin tuonti Int Ch Asphodel Arabis. Pentueen kansainväliset valiot Sadruk del Flamante ja Sahud del Flamante ovat edelleen edustettuina suomalaisten salukien sukutauluissa. Sadruk del Flamante oli yksi aikansa merkittävimmistä jalostusuroksista.

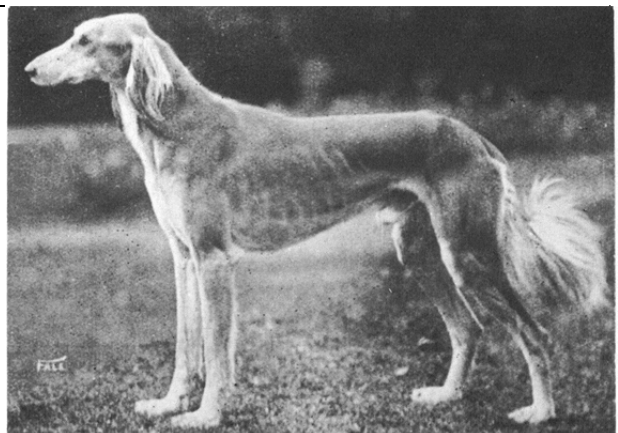
1960-luvun aikana Suomeen tuotiin vielä 11 salukia Ruotsista ja Englannista. FI MVA Northsea of Daxlore oli ensimmäisen, vuonna 1969 syntyneen Kirman-pentueen, kermanvärisen uroksen Kirman Lurjuksen emä. Pentueen isä oli Int Ch Sadruk del Flamante. FI MVA El Kelus Farissla tuotettiin Merva Henttosen Sahrai-kenneliin kantanartuksi. Stella ja Veronica Margelinin Ruotsista tuoma Ibinores Sarih oli ensimmäisen, 1969 syntyneen Asarafi-pentueen emä. Pentueen isä oli FI MVA Faraji del Flamante. Int Ch Danaelii Chadesha-el-Kheyr tuotiin Ruotsista Lilja Grönholmin Qal'eh Darren –kennelin kantanartuksi. Narttu sai kahdeksan pentua (A-pentue) Int Ch Sadruk del Flamanten kanssa vuonna 1969. Näiden lisäksi tuotiin Burydown Wadha, Skynymph of Daxlore Sahrai-kenneliin, Tahawi Morhsen, Tahawi Nosrat, Int Ch Danaelii Chediw-el-Faraj sekä Suomen ensimmäiset sileät salukit, Azadi Zabardast ja Azadi Zenoubia Kirman-kenneliin. Zenoubiasta tuli Euroopan ensimmäinen sileäkarvainen kansainvälinen muotovalio.

1960-luvulla syntyi yhteensä yhdeksän salukipentuetta (47 salukia). Vuodesta 1963 alkaen Suomessa syntyi salukipentueita vuosittain, ja pysyvästi muutaman kymmenen pennun vuosittaisiin pentumääriin ylettiin 1970-luvulla, jolloin pentueita syntyi kaikkiaan 67 yli 20 eri kasvattajan nimiin. Kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvo alkoi pysytellä 50 vuosittaisen rekisteröinnin yläpuolella vasta 1988 alkaen.

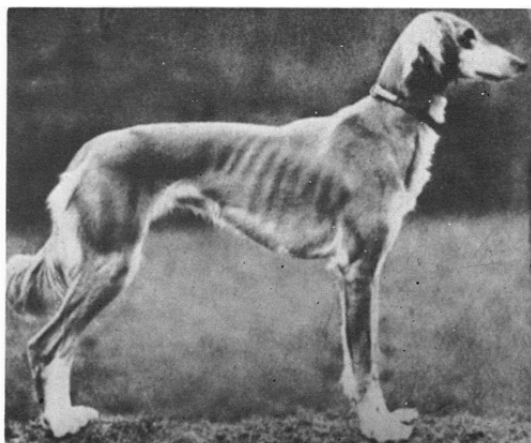
Vuosina 2003-2012 tuontien ja Suomessa syntyneiden salukien yhteismäärä on vaihdellut 69-137 vuosittaisen rekisteröinnin välillä. Rekisteröintien keskiarvo on tänä aikana ollut 98 kpl/vuosi ja Suomessa syntyneiden pentujen keskiarvo 82 kpl/vuosi. Viimeisen kymmenen vuoden aikana 16 % rekisteröinneistä on siis ollut tuonteja.

Sarona Kelb s.1919

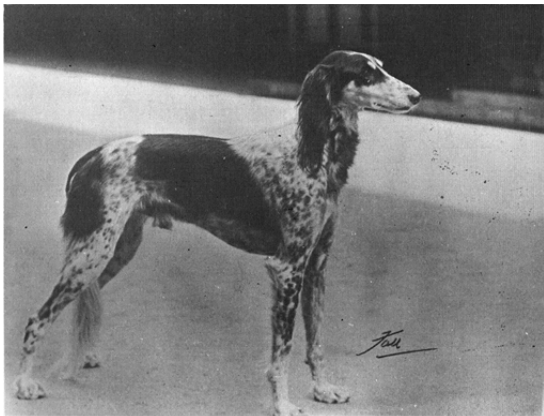
Hassan of Ruritania s.1923

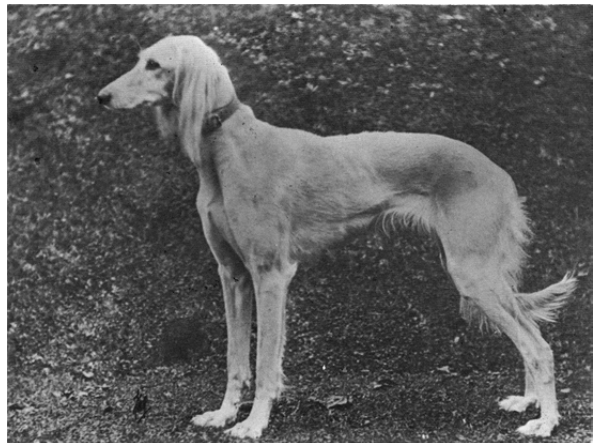
Orchard Rahma s.1923

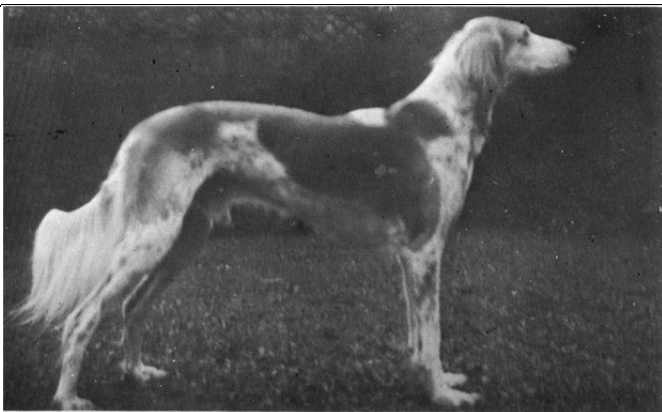
Sarona Durrani s.1925

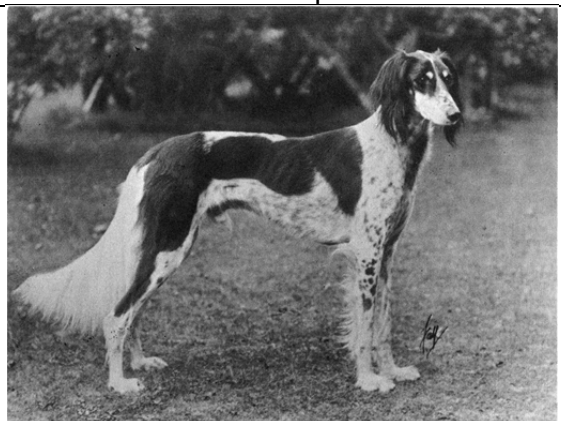
Orchard Shahzaman s.1926

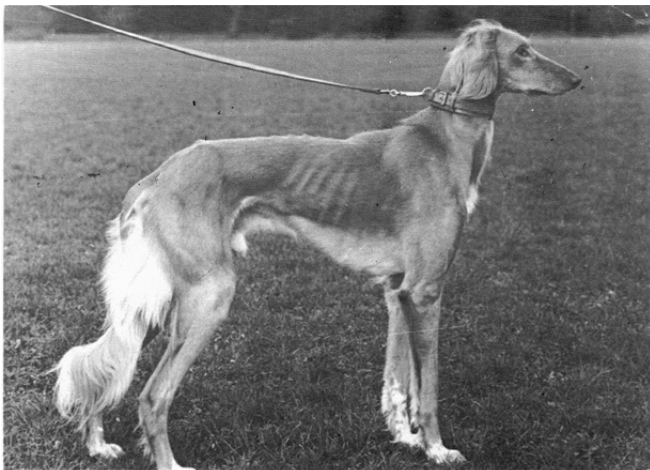
Ramla of Iraq s.1928

Nal Janzi s.1932

Orchard Ahmud s.1933

Knightellington Vandal s.1951

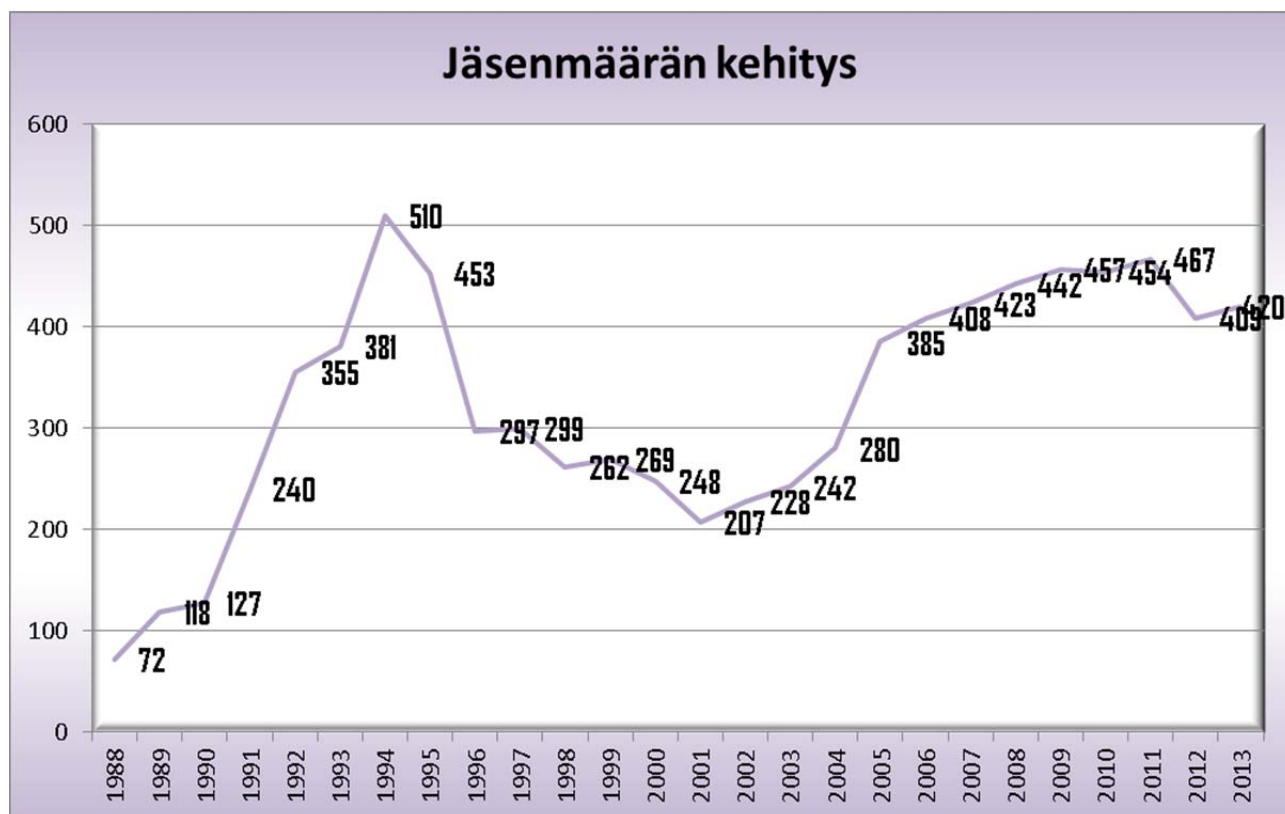
Kuvissa muutamia varhaisia Englannissa valioituneita salukeja.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Salukikerho ry (SSaK) on perustettu vuonna 1987. Rotujärjestönä toimi aluksi Suomen Vinttikoiraliitto ry. Rotujärjestöoikeudet SSaK sai 27.11.2005. Vuonna 2013 pääjäseniä oli 353, joiden lisäksi perhejäseniä oli 67. Kerhon jäsenmäärän kehitys näkyy taulukosta 1. Nykyisellään jäsenmäärä on melko vakiintunut.

Jalostustoimikunta on yksi rotujärjestön toimikunnista, ja siihen kuuluu vetäjän lisäksi 2-4 henkilöä. Hallitus nimeää jalostustoimikunnan vetäjän ja vahvistaa toimikunnan jäsenet.

Jalostustoimikunnan tehtäviä ovat tiedon kerääminen mm. terveystarkastuksia tai erilaisia mittauksia järjestämällä, rodun tilan seuraaminen, ulkomuototuomarikoulutus ja -kollegiot sekä jäsenistön informoiminen. Lisäksi jalostustoimikunta vastaa pentuvälityksestä ja toimii rotunotoissa Kennelliiton (SKL) ohjeiden ja käytännön mukaisesti. Ajankohtaisimpia tehtäviä ovat joukkotarkastusten järjestäminen, sydänultratutkimusten ja ruumiinavausten tukemisesta päättäminen sekä jalostussuositusten ja pentuvälityksen ajantasaistaminen.

Taulukko 1. Suomen Salukikerho ry:n jäsenmäärän kehitys. Luvut sisältävät sekä pää- että perhejäsenet.

4. RODUN NYKYTILANNE

Salukien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin vuonna 2007. Ensimmäisessä JTO:ssa rotua käsiteltiin koko suomalaisen salukiharrastuksen historian ajalta, 1940-luvun lopusta alkaen, koska rodusta ei ollut aikaisemmin koottu vastaavia tietoja. Kennelliiton jalostustietojärjestelmä ei ollut vielä käytössä nykyisessä laajuudessa, joten tilastot ja taulukot koottiin osittain rodun omista tietokannoista (mm. Pawpeds-tietokanta). Tässä JTO:ssa lähteenä on pääosin käytetty jalostustietojärjestelmää, ja käsiteltävinä ovat vuodet 2003-2012, jotta päivitys olisi tulevaisuudessa helpompaa ja tilastot täysin vertailukelpoisia.

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Pennut (kotimaiset)	102	69	73	69	63	118	68	63	80	85
Tuonnit	15	16	14	10	19	19	12	6	14	10
Rekisteröinnit yht.	117	85	87	79	82	137	80	69	94	95
Pentueet	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
Pentuekoko	6	5,8	5,6	5,3	6,3	5,9	4,9	5,7	7,3	6,1
Kasvattajat	13	11	11	11	9	17	10	10	9	12
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	15	12	13	11	9	19	13	9	11	14
- kotimaiset	4	6	5	3	4	6	8	5	6	10
- tuonnit	4	2	4	5	2	6	1	3		2
- ulkomaiset	7	4	4	3	3	7	4	1	5	2
- keskimääräinen jalostusikä	5 v 6 kk	4 v 3 kk	4 v 9 kk	4 v 6 kk	4 v 9 kk	4 v 7 kk	3 v 8 kk	4 v 6 kk	5 v 11 kk	4 v 1 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- kotimaiset	12	9	8	8	9	18	11	9	10	13
- tuonnit	5	3	5	5	1	2	3	2	1	1
- keskimääräinen jalostusikä	4 v 9 kk	4 v 11 kk	5 v 6 kk	4 v 8 kk	4 v 5 kk	5 v 6 kk	5 v 8 kk	5 v 10 kk	5 v 6 kk	5 v 1 kk
Isoisät	27	23	23	20	16	34	24	20	19	23
Isoäidit	32	23	24	20	16	34	24	20	20	25
Sukusiitosprosentti	1,04%	1,21%	1,62%	1,60%	2,04%	2,72%	4,37%	4,25%	2,96%	4,23%

2000-luvulla pentueiden vuosittainen määrä on pysyvästi ylittänyt 10 pentuetta ja rekisteröintien määrä on ollut pitkään 80-90 koiraa vuodessa. Vuonna 2007 rekisteröitiin ensimmäisen kerran yli 100 salukia. Rotuun on tullut uusia kasvattajia, ja tuontikoirien määrä on lisääntynyt. Vaikka näyttäisi siltä, että salukien rekisteröinnit ovat hienoisessa kasvussa, saluki on kuitenkin edelleen populaatiokooltaan pienehkö rotu.

Tarkasteluajanjaksona 2003-2012 salukeja on tuotu Suomeen kaikista maanosista Afrikkaa lukuun ottamatta yhteensä 135 kpl. Eniten koiria on tuotu Ruotsista (53 kpl). Myös

Keski-Euroopan maista on tuotu useita koiria, ja 'uusina' tuontimaina voidaan pitää Venäjää ja Baltian maita. Salukin länsimaisesta kotimaasta Iso-Britanniasta on tuotu vain kolme koiraa. Useiden tuontikoirien vanhempana tai isovanhempana on suomalainen saluki, joten ko. tuonnit eivät välttämättä tuo paljoakaan geneettistä vaihtelua suomalaiseen populaatioon. Alkuperämaiden tuontien tai niiden jälkeläisten määrä on myös lisääntynyt edellisiin vuosikymmeniin verrattuna; 13 tuontikoiraa rekisteröitiin ER-rekisteriin.

Rodun keskimääräinen jalostuskäyttöikä on n. 5 vuotta, mikä voidaan olettaa salukeilla edelleen sukupolven pituudeksi. Urosten ja narttujen jalostuskäyttöiässä ei ole käytännössä suurta eroa.

Sukusiitosprosentin tarkastelua

Sisä- eli sukusiitos on sukua olevien eläinten parittamista. Sisäsiitoksen intensiteetti on sitä suurempi, mitä läheisempää sukua vanhemmat ovat: esimerkiksi puolisisarusten parituksessa sisäsiitos on suurempi kuin serkusten parituksessa. Suljetussa populaatiossa (= joukko, johon ei pääse ulkopuolisia yksilöitä jatkamaan sukua) rodun keskimääräisen sisäsiitoksen aste riippuu sukua jatkavien koiraiden ja naaraiden määrästä. Suljetussa populaatiossa sisäsiitosaste kasvaa sukupolvesta toiseen.

Sisäsiitoksen seurauksia:

- Geneettinen vaihtelu vähenee.
- Heterotsygoottien geeniparien osuus vähenee sukupolvesta toiseen.
- Sisäsiitosdepressio, joka tarkoittaa ilmiötä, jossa kannan yksilöiden elinkyky vähenee johtuen joidenkin sisäsiitoksen myötä yleistyvien homotsygoottisten geeniparien tappavista, vahingollisista tai lisääntymiskykyä heikentävistä vaikutuksista.

Sukusiitosasteen laskemisessa on syytä huomata, että sukusiitosaste kuvaa vain paritettavien yksilöiden keskinäistä 'sukulaisuuden määrää' eli yhteisistä sukulaisista johtuvien homotsygoottien geeniparien todennäköisyyttä yksilön perimässä. Yhden yhdistelmän sukusiitosaste ei siis kuvaa homotsygoitumisen määrää kannassa, vaan sukusiitosastetta on tarkasteltava koko kannan tasolla. Myös muita mittareita on käytettävä, jotta populaation rakenteesta, mahdollisuuksista ja pullonkauloista saataisiin kokonaiskuva.

Sukusiitosta voidaan tarkastella joko uutena sukusiitoksena (viimeiset 5-10 polvea) tai vanhana, historiallisena sukusiitoksena, jolloin tarkasteltavana on paljon pidempi ajanjakso. Salukien sukusiitosprosentin keskiarvo on edelleen laskenut: 1990-luvulla viiden polven sukusiitosprosentti vaihteli 3,2 ja 8,9 %:n välillä. 2000-luvulla on syntynyt useita pentueita, joiden sukusiitosprosentti on nolla. Historiallinen sukusiitos on salukeissa kuitenkin edelleen suurta: Pawpeds-tietokannasta saatavat kantakoiriin asti lasketut sukusiitosprosentit ovat 15-25 %:n välillä. Kantakoirista esimerkiksi Saron Kelbin osuus on n. 20 % ja ylikin, eli tämän 1920-luvulla eläneen salukin vaikutus yksilön geeniperimään on edelleen samaa luokkaa kuin yksilön isovanhempien. Historiallinen sukusiitos on kuitenkin vähentynyt uuden sukusiitoksen vähentyessä.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3. Jalostuspohja sukupolvea kohden

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Per vuosi										
- pentueet	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- jalostukseen käytetyt eri urokset	15	12	13	11	9	19	13	9	11	14
- jalostukseen käytetyt eri nartut	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- isät/emät	0,88	1	1	0,85	0,9	0,95	0,93	0,82	1	1
- tehollinen populaatio	22 (65%)	16 (67%)	17 (65%)	16 (62%)	13 (65%)	26 (65%)	18 (64%)	14 (64%)	15 (68%)	19 (68%)
- uroksesta käytetty jalostukseen	0%	4%	3%	8%	10%	17%	17%	10%	10%	15%
- nartusta käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	7%	20%	24%	26%	21%	31%	27%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	55	48	56	57	55	56	50	49	45	48
- jalostukseen käytetyt eri urokset	45	43	48	47	46	49	44	41	40	40
- jalostukseen käytetyt eri nartut	47	43	52	53	51	49	42	43	40	43
- isät/emät	0,96	1	0,92	0,89	0,9	1	1,05	0,95	1	0,93
- tehollinen populaatio	62 (56%)	57 (59%)	67 (60%)	68 (60%)	66 (60%)	65 (58%)	57 (57%)	56 (57%)	53 (59%)	56 (58%)
- uroksesta käytetty jalostukseen	3%	6%	11%	14%	14%	14%	13%	14%	15%	17%
- nartusta käytetty jalostukseen	2%	6%	13%	19%	23%	26%	27%	27%	27%	23%

Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuuden. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin populaation keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenit homotsygoituvat. Tällöin populaatiosta menetetään monia geenejä, mikä kaventaa jalostuspohjaa peruuttamattomasti. Tehollinen populaatio vastaa ideaalitapauksessa sitä määrää eläimiä, joka tasaisella sukupuolijaolla ja sattumanvaraisilla parituksilla tarvittaisiin, jotta saataisiin aikaan sama sukusiitosasteen nousu (geenikato) sukupolvea kohti kuin vapaassa koiraeläinpopulaatiossa.

Elinkykyiselle teholliselle populaatiokoolle on esitetty erilaisia raja-arvoja. Hyvänä ja turvallisena tehollisena populaatiokokona pidetään 200 jalostuskoiraa sukupolvea kohden ja hyvin kriittisenä rajana 50 siitosyksilöä / sukupolvi. Nämä yksilöt eivät saa olla keskenään sukua.

Yleinen kaava tehollisen populaatiokoon laskemiseksi ns. *ideaalipopulaatiossa* on seuraava:

$$\text{Tehollinen populaatiokoko } (N_e) = 4 \times N_m \times N_f / (N_m + N_f),$$

missä N_m = todellisten siitosurosten määrä, ja N_f = todellisten siitosnarttujen määrä

Esimerkiksi vuoden 2010 luvuilla laskettuna tehollinen populaatiokoko salukeilla on:

$$\text{Tehollinen populaatiokoko } N_e = 4 \times 48 \times 52 / (48 + 52) = 99,84$$

Tehollisen populaation maksimi tarkastelujaksolla 2007-2010 on 2 x 56 pentuetta = 112, josta toteutunut tehollinen populaatiokoko 99,84 on 89 %.

Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten lisääntynyt käyttö vaikuttavat positiivisesti teholliseen populaatiokokoon ja sukusiitosasteeseen. Jalostustietojärjestelmän taulukossa (taulukko 3) jalostusyksilöiden sukulaisuussuhteet otetaan osittain huomioon, joten voidaan todeta, että tehollinen populaatiokoko on edelleen lähellä kriittistä 50 yksilön rajaa. Isät/emät - suhde on kuitenkin hyvä, ja yksittäisiä uroksia ei käytetä liikaa.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana eniten jalostukseen käytetyt urokset.

Mukana ovat urokset, joilla on vähintään kymmenen Suomessa syntynyttä pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä, kumulatiivinen % = urosten jälkeläisten yhteenlaskettu %-määrä)

Uros	Tilastointiaikana (2003-2012)				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 TASIA EMINENCE S. 22.2.2003	4	24	3,04%	3%	11	72	4	24
2 KURIIRIN EMPEDOR MAY S. 23.4.2005	4	24	3,04%	6%	0	0	4	24
3 KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE S. 2.12.2001	3	19	2,41%	8%	3	12	3	19
4 DADAEIS NILE OF TAZILLAH S. 20.12.2004	3	19	2,41%	11%	3	17	3	19
5 AZIZ VAREDAT S. 9.1.2004	3	18	2,28%	13%	3	9	3	18
6 ZARABIS MALCOLM S. 3.1.2003	2	15	1,90%	15%	1	1	2	15
7 TAZILLAH QAHIR SANAM S. 12.12.2000	2	15	1,90%	17%	2	12	2	15
8 AZIZ QAHRAMAN S. 28.12.2000	2	13	1,65%	19%	1	2	2	13
9 QIRMIZI JERICO S. 24.9.2007	2	13	1,65%	20%			2	13
10 FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN S. 4.5.2004	2	12	1,52%	22%	3	18	2	12
11 TAZILLAH LATIF FARRUKH S. 13.8.2005	2	11	1,39%	23%			2	11
12 KHATTAF S. 5.10.2004	2	11	1,39%	25%	1	4	2	11
13 IDAN ATIQ RAFIQ S. 26.8.2002	2	11	1,39%	26%	1	1	2	11
14 CARAVAN SAHM AL ASARAFI S. 30.5.2003	2	10	1,27%	27%	0	0	2	10
15 NORDWART IXION S. 10.11.1997	1	10	1,27%	28%	0	0	1	10
16 DYNNIEN FLYING FALCON S. 16.3.1999	1	10	1,27%	30%	0	0	1	10
17 KHIVA'S HOT STUFF S. 15.5.2006	3	10	1,27%	31%	1	7	3	10
18 DAHAQIN ADABI ATIL S. 1.6.2006	1	10	1,27%	32%	0	0	1	10

Kaikkiaan tarkasteluajanjaksolla on käytetty jalostukseen 107 eri urosta. Näistä 34 urosta tuotti 50 % kaikista ajanjakson pennuista. 18 käytetyimmistä uroksesta yhdeksän on ulkomaisia tai tuontikoiria. Käytetyimpien urosten listan kärjestä löytyy myös toisilleen sukua olevia koiria: Tasia Eminence on Kuriirin Empedor Mayn isä ja Kuriirin Dolezal Deverre on Kuriirin Emperor Mayn velipuoli.

Yhden siitosuroksen osuus ei saisi ylittää 5 %:a sukupolven aikana syntyneistä pennuista, jolloin jalostuskoiria tasaisesti käytettäessä myöskään uroksen isoisänä antamien jalostuspanosten määrä ei nouse yli 5 % rajan. Käytetyimmän uroksen osuus syntyneistä pennuista on 3,04 %, joten kasvattajat ovat käyttäneet uroksia hyvin maltillisesti.

Taulukko 5. 1998-2012 jalostukseen käytetyt urokset, joilla on 2. polven jälkeläisiä, listattuna lastenlasten lukumäärän mukaan. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä). Taulukon lukemissa on joidenkin koirien kohdalla virheitä jalostustietojärjestelmän ulkomaisiin koiriin ja tuonteihin liittyvien virheiden vuoksi.

#	Uros	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä koiran elinaikana	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	AZIZ DIVINUS s. 1991	1	9	0,80 %	20	80	4	31
2	KIRMAN CASHMAR s. 1991	1	1	0,09 %	14	78	3	13
3	TASIA EMINENCE s. 2003	4	24	2,14 %	11	72	4	24
4	KHALILS SAHIR ACK-TAZ-EET SCHARIAR s. 1991	1	7	0,62 %	33	69	1	7
5	AZIZ JADUGAR s. 1996	6	42	3,74 %	19	55	6	42
6	KHALILS DAHABI DAHAQIN s. 1995	1	3	0,27 %	22	52	1	3
7	KIRMAN LAERTES s. 1995	1	7	0,62 %	17	51	2	14
8	ARAMES-TABASIR PARI-WAS s. 1996	3	21	1,87 %	7	43	3	21
9	HAALAH DADAELIS EL HAMRAH s. 95	3	17	1,51 %	6	41	4	25
10	AZIZ NAZAR s. 1999	2	15	1,34 %	7	39	2	15
11	DAHAB-AL-DAKAR s. 1996	2	13	1,16 %	5	38	2	13
12	KHALILS FAUDAWI FIDDI FARIH s. 96	1	9	0,80 %	7	38	1	9
13	KIRMAN KASSIM s. 1995	1	7	0,62 %	12	38	1	7
14	KIRMAN EBURNEUS s. 1993	1	5	0,45 %	11	36	2	7
15	EL HAMRAH RAMMAH-SAHIR s. 1999	1	6	0,53 %	8	33	1	6
16	BOXWYN VALENTINO s. 1995	3	15	1,34 %	4	27	3	15
17	AL-SHEN NAAR EL SHAITAAN s. 2003	1	8	0,71 %	5	26	1	8
18	TAZILLAH SULTAN AL-ARAB s. 1998	1	8	0,71 %	4	25	1	8
19	KURIIRIN AMURATH s. 1994	1	8	0,71 %	4	24	1	8
20	EL HAMRAH WAJEEH-ASLAN s. 2003	1	5	0,45 %	4	24	1	5
21	EL-CAZZINO CAJAR s. 1993	1	5	0,45 %	3	23	1	5
22	IBINORES KHASHENDI s. 1992	2	17	1,51 %	5	22	3	23
23	MIN ARABI MOHI KHAN s. 1998	1	8	0,71 %	5	22	1	8
24	GHAZAL ALFARANA GHARIF s. 1995	1	6	0,53 %	5	22	1	6
25	KIRMAN NARGIL s. 1997	2	14	1,25 %	5	21	2	14
26	KHALILS DURANI DAQIQ s. 1995	1	7	0,62 %	9	21	1	7
27	YEBELLI'S EMIR s. 1998	1	3	0,27 %	6	20	1	3
28	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN s. 04	2	12	1,07 %	3	18	2	12
29	BADAVIE SILMARILLON s.2000	1	7	0,62 %	5	18	1	7
30	DADAELIS NILE OF TAZILLAH s. 2004	3	19	1,69 %	3	17	3	19
31	FAHID SHERRAH OF KIMBERLY HOUSE	1	11	0,98 %	2	17	1	11
32	AZIZ MASARRAT	1	7	0,62 %	3	17	1	7
33	KHAIREDDIN SARIF	1	6	0,53 %	3	17	1	6
34	AL WATHBA YA'LA YA'LA	1	6	0,53 %	2	17	1	6

35	WALLABY'S KARRAM KIYAR	1	1	0,09 %	10	17	2	7
36	EXLIBRIS CANES KHAZAR	1	6	0,53 %	2	15	1	6
37	KIRMAN KASHMIR	1	6	0,53 %	2	15	1	6
38	SHAFaq GESHED EL GHAMIR	1	1	0,09 %	4	15	2	3
39	VAPOURS FASCINATION	1	11	0,98 %	3	14	1	11
40	AL WATHBA UMM LAJJ IBN SAHIB	1	9	0,80 %	2	14	1	9
41	TAZILLAH SHIMON SABAH	1	7	0,62 %	3	13	1	7
42	DELHAS EL GHAFIRI	1	6	0,53 %	3	13	1	6
43	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	3	19	1,69 %	3	12	3	19
44	TAZILLAH QAHIR SANAM	2	15	1,34 %	2	12	2	15
45	HISILOME'S DICAPRIO	1	9	0,80 %	2	12	1	9
46	AZIZ KABIR s. 1997	1	5	0,45 %	3	11	1	5
47	AZIZ VAREDAT s. 2004	3	18	1,60 %	4	10	3	18
48	ZARAND CRASH BANDICOOT	1	6	0,53 %	2	10	1	6
49	KHALILS SA'SEBIL SAG-I-TAZI	1	6	0,53 %	2	9	1	6
50	BARAK	1	5	0,45 %	3	9	1	5
51	SHIRIN ROYA DENJ-MASHUSH	1	7	0,62 %	1	8	1	7
52	AL-SHEN QAWII AL KABIIR	1	7	0,62 %	1	8	1	7
53	KIRMAN VASUMAN	1	6	0,53 %	2	8	1	6
54	TADJ MAHAL BADRANGAZI	1	5	0,45 %	2	8	1	5
55	KHIVA'S HOT STUFF	3	10	0,89 %	1	7	3	10
56	EL HAMRAH FARRAAR	1	7	0,62 %	1	7	1	7
57	BAKLAVA'S UQIR	1	6	0,53 %	1	7	1	6
58	ABU HAKIM BALEEGH	1	5	0,45 %	1	7	1	5
59	QIRMIZI GLOBAL THREAT	1	4	0,36 %	1	7	1	4
60	NEFISA SAMR	1	1	0,09 %	1	7	2	4
61	BAGHDAD FRONTRUNNER	3	14	1,25 %	1	6	3	14
62	EL HAMRAH MEHRAB-KHALIFA	1	7	0,62 %	2	6	1	7
63	DYANITOS FALAQ	1	5	0,45 %	1	6	1	5
64	SHAFaq LA CSARDAS QHADDAM	1	4	0,36 %	2	6	1	4
65	ASARAFI DON JUAN	2	8	0,71 %	2	5	3	11
66	AZIZ XARMAN	1	7	0,62 %	1	5	1	7
67	DHAWATI HAREEQ GHAZAL	1	6	0,53 %	1	5	1	6
68	Z'BEE'S TOP FLITE FREDDIE	1	6	0,53 %	1	5	1	6
69	KHATTAF	2	11	0,98 %	1	4	2	11
70	KIRMAN IZABAL	2	8	0,71 %	1	4	2	8
71	AL-YASAMIN JASIM	1	4	0,36 %	1	4	1	4
72	KHAIREDIN SADDAM	1	8	0,71 %	1	3	1	8
73	AZIZ QAHRAMAN	2	13	1,16 %	1	2	2	13
74	DYYNIEN ELLIOT	1	4	0,36 %	1	2	1	4
75	ZARABIS MALCOLM	2	15	1,34 %	1	1	2	15
76	IDAN ATIQ RAFIQ	2	11	0,98 %	1	1	2	11
77	IMRAN ATIF FADI	1	6	0,53 %	1	1	1	6
78	Z'BEE'S KHANTINENTAL KHANNOR	1	4	0,36 %	1	1	1	4
79	KHALILS DIYAR AS-SALAM	1	3	0,27 %	1	1	1	3
80	SHAFaq MOZARTS MELODIE	1	3	0,27 %	1	1	1	3
81	EL HAMRAH BARDAI	1	2	0,18 %	1	1	1	2

Taulukkoon on lisätty käsin 30 eniten 2. polven jälkeläisiä tuottaneiden koirien syntymävuodet, sillä Koiranet ei tuo niitä tähän taulukkoon.

Isoisien jalostuspanoksia laskettaessa yksi pentu vastaa yhtä jalostuspanosta. Salukiurosten jalostusura voi olla kymmenenkin vuotta, joten jalostuspanoksia tarkastellaan 15 vuoden ajanjaksolta. Vuosina 1998-2012 rekisteröitiin 1284 salukinpentua. 81 käytetystä uroksesta 44 oli tuonteja tai ulkomaisia uroksia eli ulkomailla syntyneiden urosten suku näyttäisi jatkuvan useammin kuin kotimaisten urosten. 12 urosta on isoisänä 50 %:lle ajanjaksolla syntyneistä lapsenlapsista, eli vaikka urosta itseään on käytetty jalostukseen maltillisesti, toisen polven jälkeläisten määrä kasvaa huomattavasti, jos useampaa jälkeläistä käytetään jalostukseen. 5 % ajanjakson jalostuspanoksista on 64 pentua, eli 'ylituotantoa' on neljällä uroksella. Urosten isoisinä antamien jalostuspanosten määrä on kuitenkin selvästi tasoittunut: 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin rekisteröintimäärät olivat pienempiä, neljä käytetyintä urosta keräsi kukin yli 100 jalostuspanosta. On kuitenkin huomattava, että isoisälistalla on useita isä-poika -pareja.

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana eniten jalostukseen käytetyt nartut.

Mukana taulukossa ovat nartut, joilla on vähintään kymmenen pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä)

Narttu	Tilastointiaikana (2003-2012)			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 DABKA'S FELICIA S.19.9.2005	3	20	2,53%	1	7	3	20
2 WALLABYS XEER WI-ZALAM S.3.8.2005	2	16	2,03%			2	16
3 TWISTY MARSH KAJARAH S.27.12.2003	2	16	2,03%	0	0	2	16
4 AZIZ NAMAYANDE S.28.4.1999	2	15	1,90%	3	17	2	15
5 NOOR INCA ALFAROME OGILUAFROST S.14.11.2005	2	15	1,90%	2	17	2	15
6 KIRMAN NAHIYA S.24.6.1997	2	14	1,77%	8	33	3	23
7 KIRMAN PARYNDA S.20.2.1999	3	14	1,77%	0	0	3	14
8 EL HAMRAH RASHIDA S.3.3.1999	2	14	1,77%	1	5	2	14
9 AL-YASAMIN JAMANA S.26.8.1997	2	14	1,77%	6	35	2	14
10 EL HAMRAH TIFLAH S.11.10.2000	2	14	1,77%	1	4	2	14
11 AL-YASAMIN JADILA S.26.8.1997	2	13	1,65%	4	20	3	18
12 DYNNIEN FLYING FANTASY S.16.3.1999	2	13	1,65%	3	14	2	13
13 AZIZ SHALIL S.1.11.2002	2	13	1,65%	2	10	2	13
14 THURAYA S.6.5.2002	2	12	1,52%	2	5	2	12
15 AZIZ VAJAHAT S.9.1.2004	2	12	1,52%	1	7	2	12
16 TAZILLAH IRAN TARANEH S.30.3.2007	2	12	1,52%	0	0	2	12
17 AZIZ TAMASHA S.22.5.2003	3	11	1,39%	0	0	3	11
18 BASMA S.15.1.2003	2	10	1,27%	3	9	2	10
19 VAPOURS INCAZENITH S.10.10.2000	1	10	1,27%	0	0	1	10
20 GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN S.15.3.1999	2	10	1,27%	3	7	2	10
21 WALLABYS TAB-ASIR TAJILA S.9.1.2000	1	10	1,27%	4	28	1	10
22 WALLABYS RAM-ES RAJIYYAH S.10.2.1998	1	10	1,27%	0	0	1	10
23 RUDAN ROUHANI S.23.5.2003	1	10	1,27%	0	0	1	10
24 YASHARS ANIARA EL KHAIREDDIN S.24.10.05	2	10	1,27%	1	2	2	10
25 WALLABYS XEER WI-JAL S.3.8.2005	1	10	1,27%	1	9	1	10
26 AZIZ XANOM S.10.10.2004	2	10	1,27%	0	0	2	10

Tarkasteluajanjaksona jalostukseen on käytetty 109 eri narttua. 26 käytetyimmästä kuusi on tuontikoiria. Merkittäviä sukulaisuussuhteita on nähtävissä myös jalostukseen käytetyissä nartuissa. Aziz Shalil on Aziz Namayanden veljentytär ja Aziz Xanom Aziz Namayanden tytär. Aziz Vajahat on viidenneksi käytetyimmän uroksen, Aziz Varedatin sisar. Rudan Rouhani on Aziz Tamashan siskontytär. El Hamrah Tiflah on El Hamrah Rashidan veljentytär. Al Jasamin Jamana ja Jadila ovat sisarukset, ja Jadila 11. käytetyimmän uroksen Tazillah Latif Farrukhin emä. Wallaby's Xeer Wi-Zalam ja Xeer Wi-ljal ovat sisarukset ja käytetyimmän uroksen Tasia Eminencen tyttäriä. Wallaby's Tab-Asir Tajila ja Wallaby's Ram-es Rajiyyah ovat puolisisarukset. Noor Inca Alfa Romeo Giulio Frost on Vapours Inca Zenithin siskontytär.

Taulukko 7. 2003-2012 rekisteröidyt tuontikoirat, joilla on jälkeläisiä Suomessa

Rek.numero	Sukupuoli	Nimi	Synt. vuosi	Pentueet	Pentuja
FIN37000/00	uros	EXLIBRIS CANES KALIF-KAFAR	1998	4	13
FIN47694/04	narttu	MALYSHKA AIRIN AURIKA	2000	1	8
FIN20426/03	narttu	ANJAL SAHARA RANIA	2001	1	5
ER20410/03	uros	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11
FIN11283/03	narttu	SHAFaq QICCOTEZ LA ZAHRA	2002	1	6
† ER37111/04	narttu	BASMA	2003	2	10
FIN28613/03	uros	TASIA EMINENCE	2003	4	24
FIN12370/04	uros	CARAVAN SAHM AL ASARAFI	2003	2	10
FIN51940/04	narttu	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16
FIN42462/04	uros	QIRMIZI GLOBAL THREAT	2004	1	4
FIN10831/05	narttu	EL-UBAID'S KHEDITZAH	2004	1	1
FIN16483/05	uros	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12
FI43246/10	uros	AL WATHBA UQABI WADEE	2004	1	6
FIN44019/05	uros	IMRAN AD'ASTRA IBN RAMMAH	2004	1	4
ER16596/06	uros	KHATTAF	2004	2	11
FIN33441/05	uros	DADAEELIS NILE OF TAZILLAH	2004	3	19
ER12353/06	narttu	DAR EL HINDIYAS AMIRA	2005	1	5
FIN35148/08	uros	AL WATHBA WAFEEQ AASIM	2005	1	2
FIN11756/06	narttu	DABKA'S FELICIA	2005	3	20
FIN37803/06	narttu	BEDU SOLANGE EL HAMRAH	2005	1	7
FIN34634/06	narttu	YASHARS ANIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10
FIN22614/06	narttu	SHAFaq STERLING RED QUEEN	2005	1	6
FIN15349/07	narttu	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15
FIN12963/07	uros	KHALILS QADAAN WA QADARAN	2006	1	9
FIN44937/06	uros	KHALILS QADRA I-IMKAN SCHARIAR	2006	1	9
† FIN16770/07	uros	DERVISCH KING OF THE MOUNTAIN	2006	1	7
ER38066/09	narttu	GOURI OF BARAMATI	2007	1	9
FIN59459/07	narttu	BINDYA YRTEP	2007	1	7
FIN21217/08	narttu	RED HAWK'S AMIRAH	2007	1	6
FI33111/09	uros	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13
FI46060/09	uros	RED HAWK'S NAMIR IBN BEHRANG	2007	1	4
ER33158/08	narttu	ACTION Ö EL HOR LAAMAN	2007	1	3
FIN41839/08	uros	KHALILS WAQAR	2008	1	7
FIN37630/08	narttu	YASHARS CEKERIYA NOUR	2008	1	5

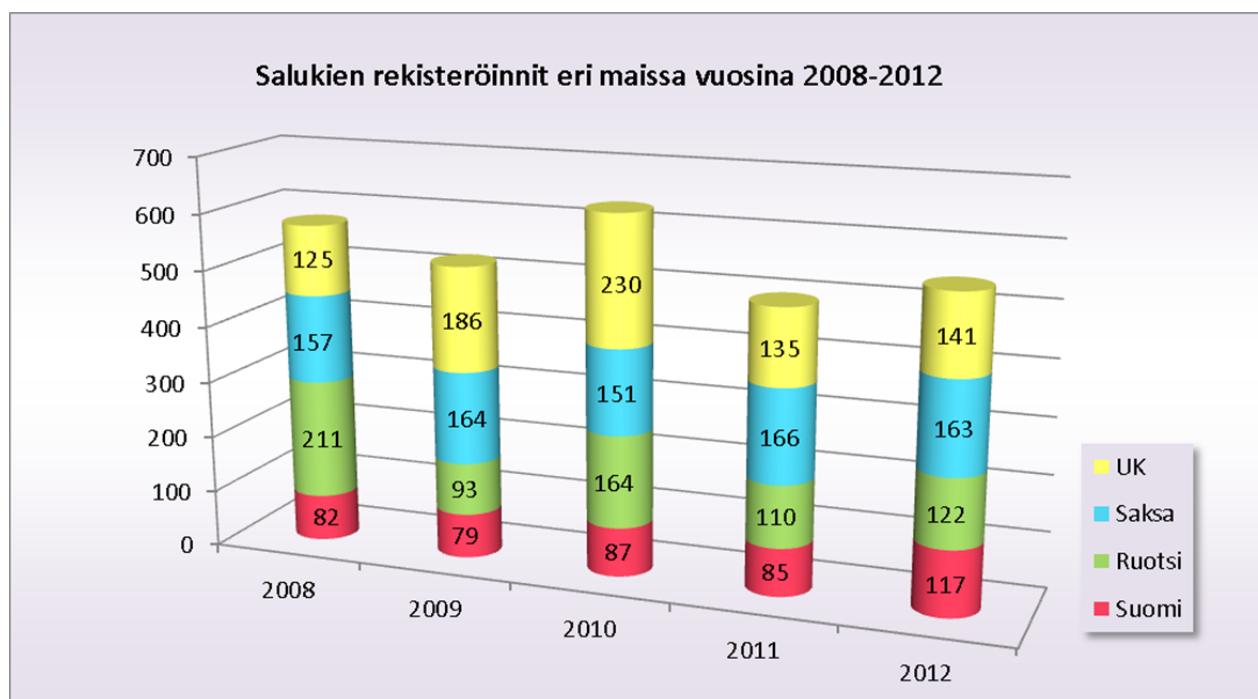

FIN39904/08	narttu	DABKA'S JOULIN	2008	1	6
FI52315/11	uros	YASHARS DAIROUH IBN UQIR	2009	1	7
FI52691/11	uros	BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	1	8

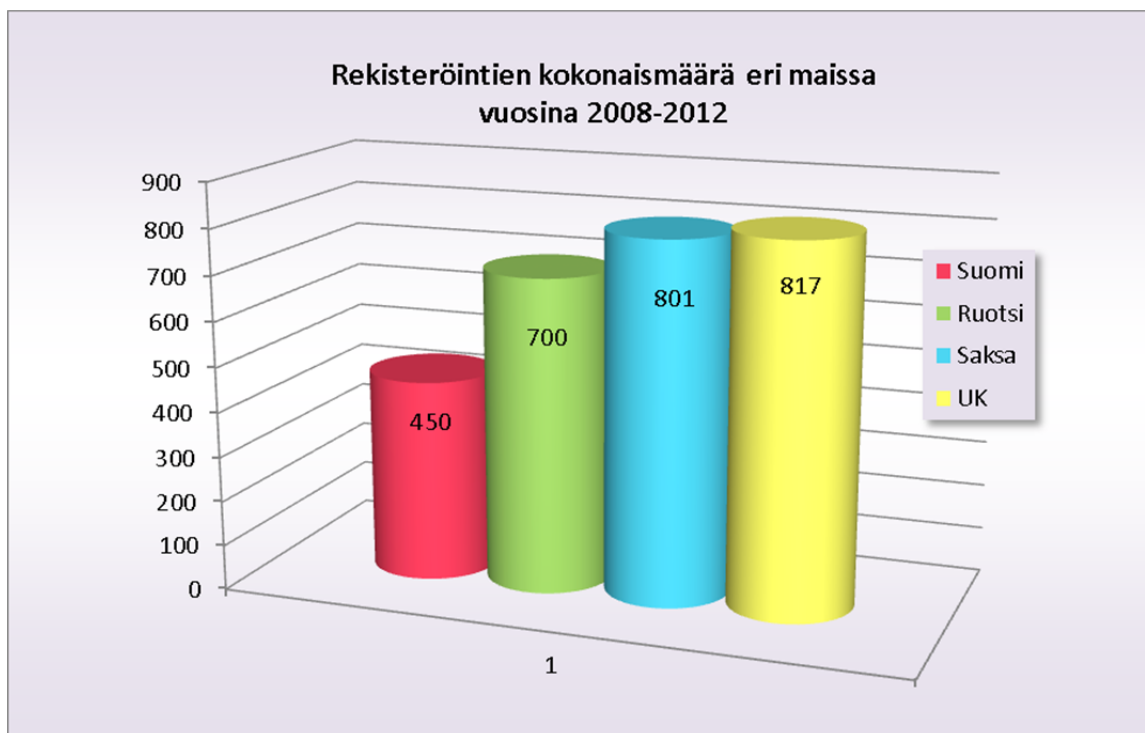
2003-2012 rekisteröitiin yhteensä 135 tuontikoiraa, joista jalostukseen on käytetty 38 koiraa eli 28 %. Nuorimmat näistä eivät ole vielä jalostusiässä, joten luku tulee todennäköisesti kasvamaan.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rekisteröintitilastojen tarkasteluajaväliksi valittiin edelliset viisi vuotta. Koska vuoden 2013 tilastot eivät vielä olleet kaikilla valmiita, aikaväliksi rajautui 2008-2012. Tilastot saatiin Suomen lisäksi Ruotsista, Iso-Britanniasta ja Saksasta. Vaikka viimeksi mainituissa kolmessa maassa salukien rekisteröintimäärät ovat suurempia kuin Suomessa, Suomessa rekisteröidään eniten salukeja väkilukuun verrattuna (17 kpl / miljoona asukasta). Ruotsi on hyvänä kakkosena (15 kpl / miljoona asukasta), mutta Iso-Britanniassa ja Saksassa rekisteröidään vain n. 2 kpl / miljoona asukasta. Oheisissa kaavioissa on havainnollistettu eri vuosien rekisteröintimäärät yllämainituissa maissa sekä jokaisen maan yhteenlaskettu rekisteröintimäärä tänä aikana.

Kaavio 1. Salukien rekisteröinnit eri maissa vuosina 2008-2012.

Kaavio 2. Rekisteröintien kokonaismäärä eri maissa vuosina 2008-2012.

Taulukko 8. Kasvattajien määrät eri maissa.

Aktiivisten kasvattajien määrä	
Suomi	29
Ruotsi	40
Englanti	39
Saksa	35

Taulukko 9. Arvio salukipopulaation koosta viiden vuoden rekisteröintimäärän perusteella eri maissa.

Suomi	850
Ruotsi	1350
Saksa	1500
UK	1500

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Saluki on Suomessa pienehkö rotu. Rekisteröintejä on pitkään ollut vuosittain 70-90 kpl, vasta parina vuonna on rekisteröity yli 100 koiraa. Yleisesti rekisteröinnit näyttävät olevan nousussa. Väkimäärään suhteutettuna Suomi on salukiharrastajien suurvalta ja Ruotsi on suhteessa samalla tasolla. Huomattavasti väkirikkaammissa maissa, Saksassa ja Iso-Britanniassa, on vain kaksi kertaa suurempi salukipopulaatio.

Salukin rotukirja on ollut aina avoin eli rotuunotot ovat mahdollisia. Alkuperämaista onkin tuotu 'uutta verta' sekä Keski-Euroopan maihin että Suomeen. Perinteinen länsimainen

kanta on perustunut Iso-Britanniaan 1900-luvun alussa tuotuihin koiriin, joihin salukien sukutaulut ympäri maailman päätyvät. Suomalaissyntyisten salukien ensimmäiset yhteiset esivanhemmat löytyvät 6-8 polvessa.

Historiallinen sukusiitosaste on edelleen korkea, mutta uusi sukusiitosaste on laskenut. Länsimaisia linjoja käytettäessä ei kovin paljon alempaan sukusiitosasteeseen voi päästä. Uusien alkuperämaiden tuontien myötä on syntynyt pentueita, joiden sukusiitosprosentti on nolla. Tämä vaikuttaa suotuisasti myös historialliseen sukusiitokseen.

Tehollinen populaatiokoko on nousussa, osuus laskennallisesta tehollisen populaation maksimista on noussut yli 60 %:iin. Salukien rekisteröintimäärillä tehollista populaatiokokoa on vaikea nostaa. Isät/emät -suhde on yleisesti hyvä ja ollut muutamana vuonna tasan 1. Myös jalostukseen käytettyjen koirien osuus riittää (nartut n. 25 % ja urokset n. 15 %). Samoja yhdistelmiä ei ole tapana uusia, mutta yhdistelmillä saattaa olla samoja isovanhempia: esim. pentueesta A käytetään urosta pentueen B nartulle ja seuraavaksi B-urosta käytetään A-nartulle. Syntyvät pennut ovat serkuksia, ja jalostuspanokset keskittyvät samoille isovanhemmille. Jalostuskoirien käyttömäärät ovat viime vuosina olleet maltillisia, yksittäisiä koiria ei ole 'ylikäytetty'. Kasvattajat näyttävät käyttävän mieluummin samasta pentueesta useita yksilöitä. Vaarana ovat tietyille koirille keskittyvät toisen polven jälkeläismäärät.

Rodussa runsaimmin käytettyjen jalostuskoirien joukossa on lähisukulaisia, mutta myös tuontikoirien ja ulkomaisten koirien jalostuskäyttö on lisääntynyt, millä on positiivinen vaikutus jalostuspohjaan. Vaikka saluki on Suomessa populaatioltaan pienehkö rotu, maailmalta löytyy eri linjaisia sukuja ja alkuperämaista uusia kantakoiria.

Urosten ja narttujen keskimääräinen jalostusikä on vuosikymmeniä pysynyt suunnilleen samana, hyväksi havaitussa 4-6 vuodessa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Säde Hohterin rotumääritelmän selitykset kursivilla.

Ryhmä: 10 FCI:n numero: 269

Hyväksytty: FCI 29.11.2000 SKL-FKK 15.12.2001

Alkuperä: Lähi-Itä Vastuu: FCI

KÄYTTÖTARKOITUS: Näkönsä avulla metsästävä koira.

Saluki on arabien metsästyskoira "El Hor" ja sen tulee olla riittävän kestävä ja nopea saavuttaakseen ja tappaakseen saaliinsa sekä upottavan aavikon hiekassa että kivikkoisessa vuoristossa.

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Pidättyväinen vieraita kohtaan mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.

Salukin luonteen voisi tiivistää kolmeen perusominaisuuteen - itsenäinen, pidättyväinen vieraita kohtaan ja voimakkaasti metsästysviettinen, mikä parhaiten tulee esiin koiran innokkuudessa ajaa takaa kaikkea liikkuvaa.

Saluki on yksi itsenäisemmistä koiraroduista ja sen luonnetta on varmasti helpointa verrata kissaan - näyttelykehässä se saattaa vaikuttaa välinpitämättömältä ja nuoret koirat joskus jopa hieman ujoilta.

Aggressiivisuus on hyvin epätyypillistä salukeille.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Salukipopulaatiosta löytyy edelleen koiria, jotka pystyvät osoittamaan kykynsä sekä käyttöpuolella että näyttelyissä, ja siihen tulisikin pyrkiä. Molempia lajeja harrastavia omistajia on runsaasti, eikä toistaiseksi voi sanoa, että rotu olisi kokonaan jakaantunut. Toisaalta jonkinlaisia merkkejä jakaantumisesta on nähtävissä, sillä osa harrastajakunnasta on selvästi jakautunut eri harrastusmuotojen välillä. Tämä on rodun kannalta riski, koska se johtaa koirien jalostukseen harrastajien pääasiallisen mielenkiinnon kohteen mukaan: joko käyttö (nopeus/vieheinto) etusijalla tai näyttö (näyttävyyys) etusijalla. Toimiva koira on kaunis, mutta aina vain nopeamman koiran tavoittelu vie ulkonäköä väärään suuntaan siinä missä loistokkaamman näyttävyyden tavoittelu näyttelykehässä.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Salukilla ei ole PEVISA-ohjelmaa (= perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustamisohjelma).

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Salukin luonteen tulee olla tasapainoinen, arkea kestävä ja yhteiskuntakelpoinen. Luonteessa arvostetaan rodun erityispiirteitä, kuten FCI:n rotumääritelmässä kuvattuja itsenäisyyttä, pidättyvyyttä, arvokkuutta ja älykkyyttä. Tavoite on, että saluki säilyy rauhallisena ja miellyttävänä, terverakenteisena perhekoirana, jolla on myös klassisen kaunis, liioittelematon ulkomuoto.

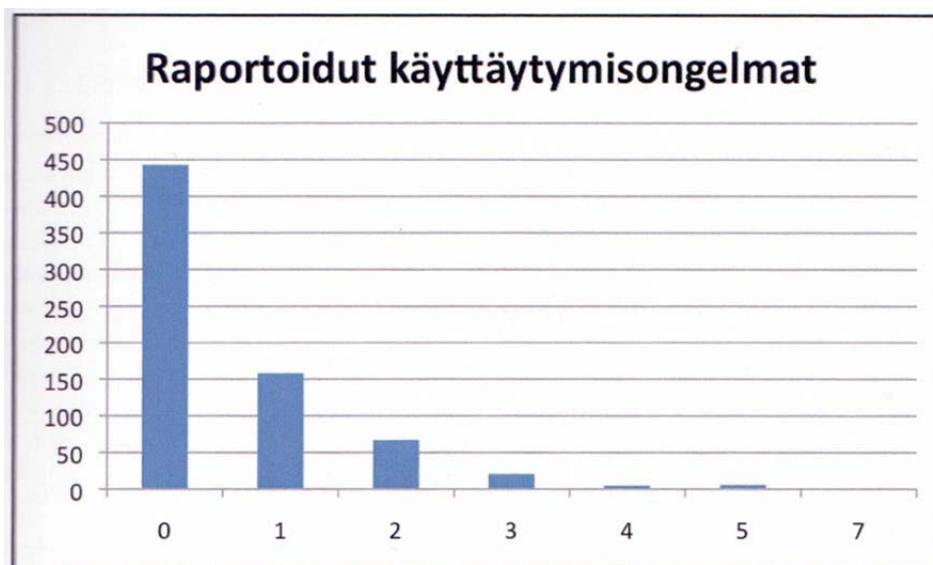
Saluki on ollut yhteisökeskeisesti elänyt metsästyskoira. Siltä edellytetty luonne ja käytös ovat tehneet siitä sopeutumiskykyisen. Rotutyypillinen saluki on sosiaalinen ja perhekeskeinen, vaikkakin saalisviettinen. Saalisvietin voimakkuus tekee salukista joskus arvaamattoman lenkitettävän hihnassa. Siksi saluki ei sovi ulkoilutettavaksi lapsille.

Luonteessa on tärkeää erottaa toisistaan pidättyvyys (välinpitämättömyys) ja arkuus. Arkuus rajoittaa harrastustoimintaa, vähentää yhteiskuntakelpoisuutta ja vaikeuttaa koiran käsittelyä eikä se ole rotumääritelmän tarkoittama rotutyypillinen piirre. Aggressiivisuus ihmisiä tai koiria kohtaan vähentää myös merkittävästi yhteiskuntakelpoisuutta eikä

myöskään ole rotutyyppillinen piirre. Arkuus saattaa joskus olla lähellä aggressiivisuutta: arka koira voi puolustautua aggressiivisesti.

Vuonna 2010 tehty terveystutkimus sisälsi myös kysymyksiä salukien luonteista. Kyselyyn saatiin vastaukset 700 koirasta, mikä on varsin kelvollinen otos kokonaiskuvan saamiseksi. Kyselyn luonneosion vastaukset tulkitsi ja raportoi Helsingin Yliopistolla koirien geenitutkimusryhmässä työskentelevä tutkija Katriina Tiira, joka tekee tutkimusta koirien arkuudesta. Seuraavana suora lainaus Tiiran Saluki-lehteen 4/2010 kirjoittamasta yhteenvedosta. Luonneosion tuloksiin on otettu kantaa kohdassa 4.2.7.

Terveystutkimuksen luonneosioon vastanneiden mukaan suurimmalla osalla ei ollut mitään käyttäytymisongelmia (61,2 %). 38,8 % ilmoitti koirallaan esiintyvän yhden tai useamman seuraavista luonne- tai käyttäytymisongelmasta: ääniarkuus, arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan, aggressiivisuus ihmisiä kohtaan, aggressiivisuus omistajaa/perheenjäsentä kohtaan, aggressiivisuus koiria kohtaan, hännänjahtaus, valojen/varjojen jahtaus, yliaktiivisuutta, eroahdistusta tai sisäsiisteysongelmia aikuisiällä. Yhteensä 100 omistajaa (14,2 %) ilmoitti koirallaan olevan useamman kuin yhden käyttäytymisongelman (kuva 1)

Kuva 1. Kuvassa x-akselilla raportoitujen käyttäytymisongelmien määrä (0 = ei raportoituja ongelmia, 1 = koiralla on yksi ongelma, 2 = koiralla kaksi raportoitua ongelmaa jne)

Kolme eniten salukeilla raportoitua käyttäytymisongelmaa olivat arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan (110 koiraa), eroahdistus (78 koiraa) ja koiriin kohdistuva aggressiivisuus (79 koiraa). Sisäsiisteysongelmia aikuisiällä raportoitiin yllättävän paljon (62 koiraa). Vähiten käyttäytymisongelmista esiintyi stereotyyppistä käyttäytymistä, eli hännänjahtausta ja valojen ja varjojen jahtausta.

Arkuus näytti liittyvän moniin muihin käyttäytymisongelmiin. Koirat, joilla esiintyi arkuutta, olivat useammin myös aggressiivisempia verrattuna koiriin, joilla ei ollut raportoitu arkuutta. Samoin aroiksi arvioiduilla esiintyi myös enemmän eroahdistusta, ääniarkuutta, yliaktiivisuutta sekä sisäsiisteysongelmia kuin koirilla, joilla arkuutta ei esiintynyt.

Salukien luonteista ulkomailla ei ole saatavilla vastaavaa tilastoitua tietoa, jotta vertailua muiden maiden tilanteeseen voisi tehdä.

Luonnetestit

Salukeilla ei ole Suomessa vakiintunutta luonteen tai käytöksen testaus- tai kuvaustapaa tai suositusta. Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan salukeja on luonnetestattu vuosina 2003-2013 45 kpl, mikä edustaa vain pientä osaa kaikista salukeista. Ihanneprofiilia salukille ei ole laadittu, mutta eri osa-alueista saaduista pisteistä muodostuu jonkinlainen kuva siitä, millainen on tyypillinen salukin luonnetestitulos.

Osa-alue: Toimintakyky

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Suuri	
+2 Hyvä	
+1 Kohtuullinen	17
-1 Pieni	20
-2 Riittämätön	5
-3 Toimintakyvytön	

Osa-alue: Taisteluhalu

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Suuri	
+2 Kohtuullinen	11
+1 Erittäin suuri	
-1 Pieni	21
-2 Riittämätön	10
-3 Haluton	

Osa-alue: Terävyys

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	2
+2 Suuri ilman ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	
+1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	40
-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	
-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	
-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	

Osa-alue: Hermorakenne

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Tasapainoinen ja varma	
+2 Tasapainoinen	3
+1 Hieman rauhaton	37
-1 Vähän hermostunut	2
-2 Hermostunut	
-3 Erittäin hermostunut	

Osa-alue: Puolustushalu

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Kohtuullinen, hillitty	4
+2 Suuri, hillitty	
+1 Pieni	14
-1 Haluton	21
-2 Erittäin suuri	
-3 Hillitsemätön	

Osa-alue: Temperamentti

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Vilkas	6
+2 Kohtuullisen vilkas	34
+1 Erittäin vilkas	
-1a Häiritsevän vilkas	
-1b Hieman välinpitämätön	2
-1c Impulsiivinen	
-2 Välinpitämätön	
-3 Apaattinen	

Osa-alue: Kovuus	
Pisteet ja kuvaus	Salukien tulostajakauma
+3 Kohtuullisen kova	3
+2 Kova	
+1 Hieman pehmeä	34
-1 Erittäin kova	
-2 Pehmeä	5
-3 Erittäin pehmeä	

Osa-alue: Laukauspelottomuus	
Kuvaus	Salukien tulostajakauma
+++ Laukausvarma	34
++ Laukauskokematon	7
+ Paukkuärtyisä	
- Laukauskaltis	1
-- Laukausarka	

Osa-alue: Luoksepäästävyys	
Pisteet ja kuvaus	Salukien tulostajakauma
+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	20
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	14
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	7
+1 Mielistelevä	
-1 Selvästi pidättyväinen	1
-2 Hyökkäävä	
-3 Salakavala	

Yhteispistemäärä ei ole niinkään merkityksellinen, ja kummankaan ääripään pistemäärä ei välttämättä tarkoita sitä, etteikö saluki olisi luonteeltaan rodunomainen. Tyypillinen aikuinen saluki saattaa olla luonnetestitulanteessa hyvinkin passiivinen, ja iällä tuntuu olevan testin pistemäärään huomattavan suuri vaikutus. Nuoret salukit jaksavat innostua leluista, mutta aikuinen saluki ei ehkä reagoi mitenkään, vaikka olisi osoittanut käyttötarkoituksensa mukaisen vietin valionarvoisesti vinttikoirakokeissa.

Virallisen luonnetestin lisäksi vuosina 2003-2013 on MH-luonnekuvattu neljä koiraa ja terveystarkastuksen mukaan yksi koira on osallistunut BH-kokeeseen. Jalostustarkastuksia salukeille ei ole tehty. Näyttelyissä taas käytännössä kaikki saavat luonteesta maininnan ”rodunomainen lähestyttäessä”.

Sukupuolten väliset erot luonteessa näkyvät lähinnä siinä, että uroksilla esiintyy enemmän vain toisiin uroksiin kohdistuvaa uhoamista.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Salukin käyttötarkoitus, näöllä metsästys, määrittelee koiran koko olemuksen. Rakenteen pitää kestää nopeaa laukkaa saaliin perässä 0,5 – 2 km:n matkalla vaihtelevalla alustalla, kuten hiekalla, soralla tai kalliolla. Luonteeltaan salukin tulee olla silmänräpäyksessä saaliin perään syttyvä, vaikka muuten aikuiset yksilöt voivat olla hyvinkin rauhallisia.

Salukin rodunomainen metsästystapa ei ole sallittua Suomessa, vaan saluki on meillä monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Metsästysominaisuuksia, oikeaa rakennetta ja luonnetta yritetään pitää yllä maasto- ja ratajuoksujen avulla. Runsas 40 % salukeista osallistuu käyttökokeisiin.

Vinttikoirakokeiden eli rata- ja maastokokeiden tarkoituksena on näöllään ajavien koirien metsästys- ja juoksuominaisuuksien selvittäminen jalostusta varten, juoksutoiminnan ja

harrastajien yhteistoiminnan kehittäminen sekä kilpailumahdollisuuksien tarjoaminen Kennelliiton ja Suomen Vinttikoiraliiton sääntöihin pohjautuen.

Ratakoe

Ratakokeet ovat vinttikoirien nopeuskilpailuja, joissa koirat lähetetään lähtökopeista ovaalin muotoiselle kiinteälle radalle seuraamaan viehettä maalilinjaan yli. Koiran tulos määräytyy hyväksytyn juoksun jälkeen joko ajan tai sijoituksen perusteella.

Maastokoe

Maastokokeessa arvostellaan viehettä seuraavan koiran ajotyöskentelyä maastoon tehdyllä mutkaisella radalla. Suurimman kokonaispistemäärän saanut koira voittaa kilpailun. Radan on oltava turvallinen ja tarpeeksi vaativa koirien metsästystaitojen ja -innokkuuden selvittämiseksi. Radalla tulee olla mahdollisuuksien mukaan nousu- ja laskusuosuuksia ja/tai näköesteitä, ja sen tulee olla vähintään 500 metriä pitkä. Luonnon esteet ovat toivottavia, mutta niiden tulee olla koiralle helposti näkyviä. Tämä koskee erityisesti painaumia. Myös radan pinnan on oltava turvallinen. Tuomari perustaa arvostelunsa viiteen osatekijään (nopeus, innokkuus, älykkyys, ketteryys, kestävyys), joista jokaisesta voi antaa enintään 20 pistettä.

Maastokirjan saamiseksi ei vaadita erillisiä koejuoksuja tms. testejä, vaan koejuoksu juostaan koiran ensimmäisessä kilpailussa. Maastajuoksu harrastuksen aloittaminen on siis ratajuoksua helpompaa, sillä ratajuoksu kirjan saamiseksi vaaditaan kolme hyväksyttyä koejuoksua, yksi yksin kilpavarustuksessa juostuna ja kaksi kahden muun koiran kanssa juostuna. Maastokirja hankitaan n. 35-50 %:lle salukeista, kun ratakirjan saa vain 10-15% koirista.

Ajuekoe

Ajuekoe hyväksyttiin viralliseksi koemuodoksi vuonna 2013. Siinä koirat juoksevat omistajan tai omistajien ilmoittamana kolmen koiran ryhmänä, jota kutsutaan ajueeksi. Kokeessa tarkastellaan näöllään ajavien koirien yhteistoimintaa niiden metsästäessä ryhmänä. Suurimman kokonaispistemäärän saanut ajue voittaa kilpailun. Ajueen koirat voivat olla erituisia, mutta turvallisuusnäkökohdat tulee kuitenkin huomioida.

Taulukko 10. Salukeille kirjoitetut rata- ja maastokirjat:

	Ratakirjat	Maastokirjat
2003	11	29
2004	18	44
2005	15	51
2006	11	43
2007	10	37
2008	7	49
2009	25	52
2010	9	38
2011	11	39
2012	13	35
2013	9	50

Taulukko 11. Maasto- ja ratajuoksun harrastusmääriä viimeisen 10 vuoden aikana:

Vuosi	Ratakokeet		Maastokokeet	
	Osallistujat	Startit	Osallistujat	Kilpailuja koirilla
2003	32	106	102	354
2004	46	197*	117	373
2005	32	119	115	394
2006	32	146	128	425
2007	32	111	123	398
2008	38	145	112	385
2009	42	139	144	396
2010	44	150	142	463
2011	28	106	107	364
2012	32	90	110	343

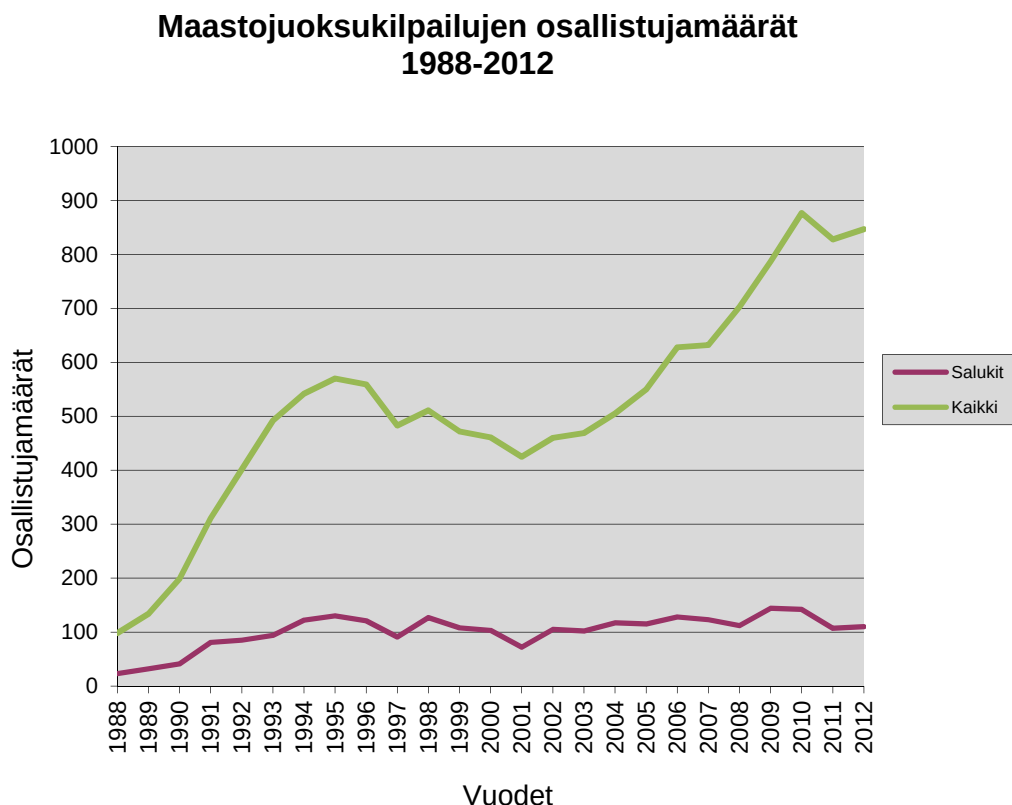
* MM-kilpailut Tampereella

Taulukko 12. Maastajuoksukilpailuihin osallistuneet salukit 2003-2012:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kilpailuja koirilla	354	373	394	425	398	385	396	463	364	343
Koiria	102	117	115	128	123	112	144	142	107	110
Startteja koirilla	539	584	630	710	631	653	667	736	630	573
SA kpl/koirat	162/65	218/-	210/75	-/80	-/77	-/81	-/92	240/-	212/78	188/80
SA % koirista	64 %	-	65 %	63 %	63 %	72 %	64 %	-	73 %	73 %
DISKit kpl/koirat	13/12	20/-	25/19	30/26	21/17	24/18	31/28	42/-	20/18	32/29
DISK % koirista	12 %	-	17 %	20 %	14 %	16 %	19 %	-	17 %	26 %
Kasvu suorituksissa%		5	6	8	-6	-3	3	17	-21	-6
Kasvu koirissa %		15	-2	11	-4	-9	29	-1	-25	3
Kasvu starteissa %		8	8	13	-11	3	2	10	-14	-9
Kilpailuja	13	14	13	12	17	14	14	15	15	20
Kasvu kilpailuissa %		8	-7	-8	42	-18	0	7	0	33

*Taulukon tiedot on koottu Sattuman-kennelin kotisivuilla olevista tilastoista, esim. Suomi-cup -listauksista. Tilastot eivät ole keskenään yhteneväiset, joten osa tiedoista puuttuu.

Kaavio 3. Maastajuoksun koiramäärien kehitys virallisten kokeiden alkamisesta lähtien.

SKL:n jalostustietojärjestelmän mukaan v. 2003-2012 on valioitunut ratavalioiksi 12 salukia ja maastovalioiksi 45 salukia.

Rekisteröinnit vaikuttavat käyttökokeiden osallistujamääriin. Esimerkiksi rekisteröintien ennätysvuoden 2007 (137 rekisteröityä salukia) jälkeen vuosina 2009-2010 näkyi piikki varsinkin maastajuoksukilpailujen osallistujamäärissä. Juoksukilpailuihin osallistuminen tuntuu olevan osittain sattumanvaraista: monet käyvät kokeilemassa, mutta kaikista ei tule juoksijoita. Omistajan innostuneisuuden lisäksi harrastamiseen vaikuttaa myös asuinpaikka: lähin rata voi olla satojen kilometrien päässä. Osallistujamäärät ovat kuitenkin pysyneet samalla, kohtuullisen hyvällä tasolla viimeisen 10 vuoden ajan.

Salukien juoksusuoritusten hylkäykset (diskit) eri juoksulajeissa ovat suhteellisen suuria, minkä takia voidaan pohtia, ovatko salukin metsästysominaisuudet huononemassa vai ovatko juoksukisat sittenkään salukille luonteenomainen tapa mitata metsästysominaisuuksia. Varsinkin uroksilla voi olla vaikeuksia keskittyä juoksemiseen vieheen perässä vieraan uroksen kanssa. Osa hylätyistä kilpailusuorituksista ei johdu aggressiosta, vaan leikkihalusta toista koiraa kohtaan tai kiinnostuksen puutteesta. Onko kyseessä tällöin vietin heikkous, huono kunto vai harjoituksen puute? Lisäksi voidaan pohtia, onko koirien luonteissa toivomisen varaa, ilmeneekö niissä arkuutta tai aggressiivisuutta?

Harrastusmuotoina sekä rata- että maastajuoksu vaativat alkuperäominaisuuksia, mutta eivät pysty tarjoamaan täyttä vastinetta metsästykselle keinotekoisuutensa vuoksi. Alkuperäiselle tarkoitukselle, näöllä metsästykselle, ei tänä päivänä ole arkielämässä hyötykäyttöä Suomessa, päinvastoin: vieheen perään oppineen vietikään salukin

ulkoilutus voi olla vaativaa koiran innostuessa kaikesta liikkuvasta. Alkuperämaissa salukeilla metsästetään jonkin verran edelleen, mutta mahdollisuudet siihen ovat kaikkialla hupenemassa tiukentuvan lainsäädännön ja supistuvien maa-alueiden vuoksi. Vertailua alkuperämaiden ja suomalaisten salukien käytön välillä ei voi tehdä, sillä keinotekoinen käyttökoe ei vastaa todellista metsästystilannetta.

Vapaana ulkoilutus on salukin fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta tärkeää, mutta turvallisuuden takia salukin omistajan on harkittava ulkoilutuspaikat tarkkaan.

Salukia ei käytetä hyöty- tai virkakoirina.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Ks. kohta 4.2.4.

Terveyskyselyssä 78 koiran kohdalla (yli 10 %) oli raportoitu eroahdistusta. Eroahdistuneet koirat tuhoavat asuntoa ja irtaimistoa sekä tekevät tarpeitaan sisälle. Koirat saattavat myös häiritä naapureita metelöimällä ja ulvomalla. Usein toisen koiran läsnäolo helpottaa tilannetta.

Käyttäytyminen muuttuu iän myötä. Nuori, energinen koira muuttuu vähitellen rauhallisemmaksi ja viisaammaksi.

Salukeilla esiintyy jonkin verran ääniherkkyyttä/paukkuarkuutta, mutta sen ei voi sanoa olevan tyypillistä rodulle vaan pikemminkin poikkeuksellista. 43 koiran kohdalla oli mainittu ääni- tai paukkuarkuutta, mikä on noin 6 % kaikista vastanneista.

Sosiaalisessa käyttäytymisessä ilmenee arkuutta ja joissain tapauksissa myös aggressiivisuutta ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan. Tästä on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.2.4.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Luonnollinen astuminen sujuu salukeilla pääasiassa hyvin. Tuore- ja pakastesiemennykset ovat kuitenkin yleistyneet.

Ensimmäinen juoksu alkaa suurimmalla osalla nartuista noin 12 kuukauden ikäisenä, ja juoksuväli on tyypillisesti 7-8 kuukautta. Vaihtelu on kuitenkin suurta; juoksun alkamisikä vaihtelee puolesta vuodesta aina yli kolmivuotiaaseen, ja juoksujen väli 5:stä 14 kuukauteen.

Salukit ovat pääosin hyviä emoja. Suurimmalla osalla (73 %, 62 kpl) ei ole ollut synnytysoongelmia. Lääkitysapua ovat käyttäneet vain harvat, mutta peräti joka viidennen nartun kohdalla (20 %, 17 kpl) on jouduttu turvautumaan joko kokonaan tai osittain keisarinleikkaukseen. Näistä neljällä oli leikkauksen lisäksi takanaan myös normaali synnytys. Leikkauksen syinä on mainittu polttoheikkous (3 kpl), isot tai huonossa asennossa olevat pennut (6 kpl) ja kystinen kohtu (1 kpl). Kolmen nartun osalta leikkauksen syytä ei kerrottu.

Rodulla ei ole rotuominaisuutena rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa koirien lisääntymiskäyttäytymiseen.

Lisää lisääntymisestä kohdassa 4.3.4.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyn luonneosion mukaan suurimmalla osalla salukeista ei esiinny minkäänlaisia käytösongelmia, mutta lähes 40 %:lla esiintyy. Luku on huolestuttavan suuri. Yleisimmät rodussa raportoidut käyttäytymisongelmat olivat arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan, eroahdistus, koiriin kohdistuva aggressiivisuus ja sisäsiisteysongelmat aikuisiällä. Tulosten perusteella yllämainitut ongelmat olivat myös osin yhteydessä toisiinsa.

Luonteen tulee olla yksi tärkeimmistä jalostuskriteereistä. Jalostuksen kannalta tärkeintä on sulkea arat ja aggressiiviset koirat pois jalostuksesta. Hermorakenne ja pelot ovat voimakkaasti periytyviä ominaisuuksia, joilla on suora vaikutus yllämainittuihin asioihin. Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.

Koirankasvatuksessa on pyrittävä luonnolliseen lisääntymiseen. Keinosiemennykseen tulisi turvautua vain tapauksissa, joissa luonnollinen astuminen ei ole mahdollista (pakastesperma, koirien maantieteellinen etäisyys).

Luonneasioita pidetään esillä myös rotujärjestön järjestämissä tapahtumissa ja sen julkaisuissa.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Salukeilla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Tiedot salukien terveydestä perustuvat harrastajille tehtyihin terveystutkimuksiin, jalostustoimikunnalle tehtyihin ilmoituksiin ja SKL:n jalostustietokannan terveystilastoihin. Jalostustoimikunta kerää ja ottaa vastaan tietoja koirien sairauksista ja kuolinsyistä. Kerho tukee terveystutkimuksia maksamalla kaikkien alle 10-vuotiaiden salukien ruumiinavauksen sekä tukemalla jäsenten salukien sydänultraustutkimuksia. Kerhon internetsivuilla julkaistaan listaa sydänultraustutkimusten tuloksista sekä DLA (=dog leucocyte antigen) -haplotyyppitutkimuksista.

Terveyskysely

Viimeisin terveystutkimus tehtiin vuonna 2010. Kysely koski **vuosina 1991-2008 syntyneitä** salukeja, joita on yhteensä 1354 (713 urosta, 641 narttua). Tuontikoiria näistä on 142 (72 urosta, 70 narttua). Myös tätä nuoremmista pyydettiin vastauksia, jos koirassa oli todettu jokin sairaus/vika.

Kyselyyn saatiin ennätyselliset 700 kpl (352 + 348) vastausta. Näistä varsinaiseen tutkimuksen kohteena olevaan ikäryhmään kuului 688 koiraa, mikä kattoi 50,8 % perusjoukosta. Tämän lisäksi saatiin muutamia vastauksia vuosina 1988, 2009 ja 2010 syntyneistä koirista. Tuonteja vastanneista oli 81 kpl (57 % tuonneista).

Terveystutkimus toteutettiin yhteistyössä Hannes Lohen koirien geenitutkimusryhmän kanssa. Kyselyyn liittyi viisi erillistä kyselyä: varsinainen terveystutkimus kaikille salukeille, kiveskysely uroksille, arkuus/ääniarkuuskysely kaikille, hammaspuutostutkimus hammaspuutteisille sekä epilepsiatutkimus oireileville. Taulukossa 13 on esitetty vastausten määrä ja kuolleiden osuus vastanneista.

Taulukko 13. Suomessa asuvien salukien määrät, vastausmäärät sekä kuolleet. Syntyneistä on vähennetty viennit ja niihin on lisätty tuonnit.

Syntymävuosi	Urokset	Nartut	Yhteensä	Vastaukset	Urokset	Nartut	Vastaus-%	Kuolleet kpl	Kuolleet %	Kuolinikä
1988	-	-	-	2	1	1	-	2	100	7,75
1991-2008	713	641	1354	688	345	343	50,8	189	27,5	8,9
2009	-	-	-	8	4	4	-	2	25	0,5
2010	-	-	-	2	2	0	-	0	0	

Terveys

Kaikkiaan 318 koiralla eli 45 %:lla ei ollut mitään terveyteen liittyvää raportoitavaa. Edellisissä terveystutkimuksissa luku oli samaa luokkaa. Tapaturmia oli noin 12 %:lla. Tuonneista 59 %:lla ei ollut raportoitavaa, ja niillä kaikkia sairausryhmiä esiintyi prosentuaalisesti vähemmän kuin koko kannassa.

Taulukko 14. Terveet, tapaturmat sekä yleisimmät sairausryhmät. Tuontikoirien tulokset sulussa.

Vastauksia	700 (81)	%
Ei raportoitavaa	318 (48)	45,4 (59,3)
Tapaturmia	82 (5)	11,7 (6,2)
Eri sairausryhmiin liittyvät löydökset		
Allergiat, iho-oireet, tulehdukset	175 (13)	25,0 (16,0)
Kasvaimet tai syöpä	109 (6)	15,6 (7,4)
Sydänsairaudet	58 (4)	8,3 (4,9)
Autoimmuunisairaudet	40 (4)	5,7 (4,9)

Taulukossa 14 on esitetty yleisimmät sairausryhmät. Eniten, peräti joka neljännellä, oli erilaisia allergioita, tulehduksia ja iho- tai karvaoireita. Nämä on yhdistetty yhdeksi

ryhmäksi, sillä useilla koirilla esiintyi näistä oireista useita yhdessä, ja ne ovat usein tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Toistuvia tulehduksia oli 70 koiralla: korvatulehduksia 46, iho- ja tassutulehduksia 30 ja silmätulehduksia 22 koiralla. Toistuvia tulehduksia sairastavista 38 ilmoitti myös muista tähän ryhmään kuuluvista oireista. Tämän sairausryhmän keskimääräistä puhkeamisikää ei voitu määrittää, sillä kyselylomake ei riittävän selkeästi ohjannut kertomaan oireiden alkamisajankohtaa ja tietoja puuttuu siksi paljon. Taulukossa 15 on eritelty, mitä oireita tai sairauksia tämä yleisin sairausryhmä pitää sisällään.

Taulukko 15. Allergiat, iho- ja karvaoireet sekä tulehdukset.

Allergiat, ihottumat, tulehdukset yms.	175
Jatkuva kutina	33
Jatkuva/häiritsevä hilseily	29
Karvanlähtöä/karvattomia ihoalueita	54
Toistuvia tai jatkuvia vatsa- / suolistovaivoja	23
Toistuvia tulehduksia	70
Ruoka-aineallergia	37
Atopia	12

Toiseksi yleisimpiä sairauksia olivat kasvaimet ja syövät, joita oli 15 %:lla vastanneista. Näistä yleensä melko harmittomat nisäkasvaimet muodostivat suurimmat ryhmän (36 kpl). Jos vastauksista poistetaan yli 11-vuotiaat, tapausten määrä putoaa 83:een (12 %). Kasvaimiin sairastuneet koirat olivat keskimäärin 8,6-vuotiaita, ja suurimmalla osalla niitä todettiin vasta 9-vuotiaana (mediaani). Vain yhden koiran sairastumisikä puuttui. Nuorin kasvaimeen sairastunut (histiosytooma, ihon pyörösolukasvain) oli 7 kk ja nuorin kasvaimeen/syöpään kuollut 1v 8 kk (neuroblastooma). Taulukossa 16 on esitetty tämän sairausryhmän tarkempi erittely.

Taulukko 16. Kasvaimet ja syövät.

Kasvaimet ja syövät	109
Nisäkasvaimia	38
Ihon ja ihonalaiskudoksen kasvaimet	12
Perna	9
Suun alue, nielu	7
Vatsan seutu, suolisto	7
Imusolmukkeet	5
Maksa	4
Keuhkot	3
Pää, aivot	2

Sydänsairaudet, 8,3 %, olivat kolmanneksi yleisin sairausryhmä. Lähes puolella ilmoitetuista (27 kpl) oli todettu sydämen sivuääni, ja näistä osalla myös jokin muu sydänsairaus. Sydänsairaudet todetaan keskimäärin 8,6-vuotiaana, suurin osa (mediaani) sairastuu vasta 9,5-vuotiaana. Seitsemän tapauksen kohdalla alkamis/toteamisikää ei ollut ilmoitettu eikä se ollut muutoin pääteltävissä. 40 koiraa eli suurin osa sairastui ennen 11-vuotispäiväänsä. Nuorin sairastunut oli 9kk, jonka ”ruumiinavauksessa todettiin sydämen läpissä dysplastisia muutoksia sekä hypertrofia sydänlihaksessa”. Taulukkoon 17 on koottu eri sydänsairauksien osuudet.

Taulukko 17. Sydänsairaudet.

Sydänsairaudet	58
Sydämen sivuääni	27*
Sydämen vajaatoiminta	18
Sydämen laajentuma	12
Dilatoiva kardiomyopatia	9
Endokardioosi (läppävika)	8
Synnyynnäinen sydänvika	1
Muu**	6

* Sivuääni ei aina ole merkki sairaudesta, mutta osa kehittyi endokardioosiksi.

** Myokardiitti ja perikardiitti, rytmihäiriöitä, hypertrofia.

Neljänneksi yleisimpiä olivat immuunivälitteiset sairaudet, 5,7 %. Näistä eniten esiintyi trombosytopeniaa (16 kpl). Ryhmän sairaudet alkoivat oireilla keskimäärin 4-vuotiaana, mikä oli myös yleisin sairastumisikä (mediaani). Kaikissa tapauksissa, joissa ikä oli ilmoitettu, koira oli sairastunut alle 11-vuotiaana. 19 tapauksessa alkamis/toteamisikää ei ollut raportoitu. Nuorimmat sairastuneet ja samalla nuorimmat menehtyneet olivat 1,5-vuotiaita (follikkelidysplasia ja myastenia gravis). 16 koiralla esiintyi myös allergioita, tulehduksia ja iho- tai karvaongelmia. Voidaankin todeta, että allergiat ja iho-ongelmat ovat yhteydessä yleisesti huonoon immuunivasteeseen. TgAA-testi oli tehty 41 koiralle, ja se oli kaikilla negatiivinen. Taulukossa 18 kerrotaan tarkemmin eri autoimmuunisairauksien esiintymisestä.

Taulukko 18. Autoimmuunisairaudet.

Autoimmuunisairaudet	40
SLE	1
AIHA/IMHA	10
Trombosytopenia	16
Hypotyreooosi	10
IMPA (autoimmuuni polyartriitti)	3
Muu*	7

* Myastenia gravis, autoimmuuni aivokalvontulehdus (epäily), follikkelidysplasia, vaskuliitti, autoimmuuni hermostotulehdus, neutropenia (antibioottireaktiona).

Terveyskyselyn jälkeen on todettu ainakin yksi SLO, joka kuuluu myös autoimmuunisairauksiin.

Sairauskuvaukset**Atopia**

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atooppikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntainen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista. Kaikkein tärkein hoitokeino on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla.

Lähde: SKL:n jalostustietojärjestelmä, ELL Nina Menna

Dilatoiva kardiomyopatia

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM) on sydänlihaksen rappeutumissairaus, joka johtaa sydämen laajenemiseen ja supistumiskyvyn laskuun. Rappeutumisen seurauksena sydämen seinämät ohenevat ja veltostuvat, eikä sydän enää pysty pumppaamaan riittävästi hapekasta verta elimistön käyttöön.

Dilatoivaa kardiomyopatiaa esiintyy keski- ja suurikokoisilla roduilla. Koska sairaustapaukset esiintyvät pääsääntöisesti suvuittain ja taudinkuva on kullekin rodulle tyypillinen, on dilatoivalla kardiomyopatialla geneettinen tausta. Jalostukseen käytettävien koirien säännöllisillä tutkimuksilla DCM-tapaukset voitaisiin löytää aikaisemmassa vaiheessa ja jättää pois jalostuksesta. DCM:a potevaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Dilatoivan kardiomyopatian oireet näyttävät ilmaantuvan yhtäkkiä, mutta todellisuudessa sairaus kehittyy pitkään, jopa vuosia piilevänä ilman, että koirasta näkyy mitään ulospäin. Vasta, kun elimistön korjaavat mekanismit eivät enää pysty peittämään sydämen heikkenemisestä johtuvia ongelmia, alkavat oireet näkyä. Koira laihtuu ja sen ruokahalu laskee. Se alkaa yskiä ja rasituksen sietokyky sekä liikkumishalu vähenevät. Tyypillisimmin yskää esiintyy yöllä ja aamulla levon jälkeen. Koira saattaa myös hengittää normaalia pinnallisemmin ja tiheämmin. Joskus ensimmäinen oire on elimistön hetkellisestä hapenpuutteesta johtuva yhtäkkinen pyörtyminen tai äkillisen sydämen rytmihäiriön aiheuttama kuolema, joka usein liittyy voimakkaaseen rasitukseen.

Dilatoivasta kardiomyopatiasta kärsivää koira ei voida parantaa eikä sairauden kehittymistä pysäyttää, mutta laadukasta elinaikaa voidaan pidentää lääkityksen avulla. Hoitona käytetään nesteenpoistolääkitystä, verisuonia laajentavaa lääkitystä sekä sydänlihaksen supistumisvoimaa lisäävää lääkitystä. Joissakin tapauksissa tarvitaan myös sydämen lyöntirytmiin vaikuttavaa lääkitystä. Rajua liikuntaa on syytä rajoittaa ja koiran ruokintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lähde: SKL:n jalostustietojärjestelmä, ELL Nina Menna

Endokardioosi

Koirien sydänsairauksista yleisin (75%) on krooninen läppävika eli endokardioosi. Muutokset sijaitsevat tyypillisimmin sydämen eteisen ja kammion välisissä läpissä ja aiheuttavat sen ettei läppä sulkeudu kunnolla ja verta pääsee virtaamaan väärään suuntaan kammiosta takaisin eteiseen. Tämän johdosta sydämen eteisen kuormitus

lisääntyä ja eteinen laajenee. Tilanteen edetessä laajenee myös kammio. Sydämen kuuntelussa kuullaan usein sivuääni, lisäksi röntgentutkimuksessa voidaan sairauden edetessä todeta sydämen laajentuminen ja nesteiden kertyminen keuhkoihin. Nykyään paras kuva läppien rakenteesta ja toiminnasta, sekä sydämen eteisten ja kammioiden koosta saadaan ultraäänitutkimuksen avulla.

Lääkehoito on tapauskohtaista ja usein käytetään eri lääkkeiden yhdistelmiä. Keskivaikeaa vajaatoimintaa (oireita lievässä rasituksessa) voidaan hoitaa esimerkiksi verisuonia laajentavalla lääkityksellä, joka vähentää sydämen kuormitusta. Nesteen kertymistä keuhkoihin voidaan vähentää nesteenpoistolääkkeen avulla. Vaikean sydämvian hoidossa voidaan lisäksi käyttää sydänlihaksen supistumista lisääviä lääkkeitä.

Lähde: Apex Malmin Eläinklinikka 2008, ELL Mia Turpeinen

Syöpäsairaudet

Koiralla hemangiosarkooma on yleisin pernassa tavattava kasvain. Hemangiosarkooma on erittäin pahanlaatuinen verisuonten endoteelikasvain, jolle ovat tyypillistä laajalle levinneet etäpesäkkeet ja lyhyt eloonjäämisaika. Suurin osa koirista kuolee sairauteen muutaman kuukauden sisällä diagnoosista. Hemangiosarkoomaa todetaan koiralla huomattavasti enemmän kuin muilla eläinlajeilla. Pernan hemangiosarkoomaa hoidetaan kirurgisesti ja solunsalpaajilla, mutta sairauteen ei ole olemassa tehokasta parantavaa hoitoa. Tavallisimmin koira tuodaan vastaanotolle siinä vaiheessa, kun kasvain on revennyt ja vuotanut verta vatsaonteloon.

Lähde: Erika Johansson, Karoliina Autio, Erja Kuusela ja Outi Vapaavuori, Hemangiosarkooma koiran pernassa, Suomen Eläinlääkärilehti 2012

Lymfooma eli imukudossyöpä on koirien kolmanneksi yleisin kasvainsairaus. Se saa alkunsa lymfosyyteistä. Suurimmalla osalla koirista lymfooma on fenotyyppiltään B-soluista lähtöisin. Koirilla yleisin lymfooman muoto on multisentrinen lymfooma, jonka tyypillisin oire on suurentuneet imusolmukkeet. Lymfoomaa voidaan tavata primaarikasvaimena kuitenkin myös muissa elimissä kuten ruuansulatuskanavassa tai ihossa. Diagnoointiin voidaan käyttää apuna ohutneulanäytettä, jossa keskikokoiset tai suuret lymfosyytit hallitsevat solukuvaa. Lymfooman hoitoon käytetään solunsalpaajia ja se on yksi parhaiten solunsalpajahoitoon vastaavista kasvainsairauksista. Ilman hoitoa koirien keskimääräinen elinikä vaihtelee 4 viikosta 3 kuukauteen.

Lähde: ELK Hanna Pihlman, Lymfooma koirilla, Helsingin Yliopisto 2009

Harvinaisemmat sairaudet

Harvinaisemmista sairauksista eniten esiintyy epilepsiaa tai sen tyyppistä oireilua. Tapauksia on kyselyn mukaan 17 kpl (2 %). Näistä 11 koiralla on todettu idiopaattinen epilepsia, ja lopuilla on esiintynyt epileptistyyppisiä kohtauksia. Keskimääräinen sairastumisikä on 3,5 vuotta, mutta vaihtelee 1-9 vuoden välillä. Epilepsia ja yksittäiset harvinaisemmat sairaustapaukset on esitetty taulukossa 19.

Taulukko 19. Harvinaisemmat sairaudet

Harvinaiset sairaudet	16
Haiman vajaatoiminta (EPI I. exocrine pancreatic insufficiency)	2
Perianaalifistelia (krooninen haavauma peräaukon alueella)	2
Maksasairaus (mm. vajaatoiminta, maksashuntti)	3
Munuaissairaus (mm. vajaatoiminta, polykystinen munuaistauti, bakteeritulehdus)	5
Hengityselimistön sairaus (mm. krooninen keuhkotulehdus, akuutti keuhkorakkuloiden vaurio (DAD))	3
Koira saanut epileptistyyppisiä kohtauksia	17
Idiopaattinen epilepsia	11
Määrittelemättömiä epileptistyyppisiä kohtauksia	6

Luusto ja hampaat

Kaikkiaan 60 koiralla (9 %) raportoitiin luunmurtumia, joita esiintyy eniten varpaissa (40 %, 24 kpl) sekä raajoissa. Eturaajat (32 %, 19 kpl) näyttävät olevan hieman takaraajoja (18 %, 11 kpl) alttiimpia murtumille. Myös kylkiluissa, hännässä ja selässä oli yksittäisiä murtumatapauksia. Selkärangan muutoksia oli kuudella koiralla, joista spondyloosi kolmella. Häntämutkat ovat kyselyn perusteella melko harvinaisia (3 kpl).

Purentavikoja raportoitiin 17 kpl (2 %). Näistä suurin osa (6 kpl) oli yläpurentoja. Vinoa, ala- tai tasapurentaa ja muita purentavikoja oli kutakin 2-3 kpl. Hammaspuutoksia löytyi yhdeksältä koiralta ja ylimääräisiä hampaita kuudelta koiralta.

Virallisia lonkkakuvauskohtauksia oli tehty seitsemälle koiralle (kaikki A/A). Lonkkien lisäksi on tutkittu kyynäriä (3 kpl) ja polvia (7 kpl). Yhdellä koiralla on todettu 1/1 kyynärät, ja kahdella kasvuhäiriö molemmissa polvissa.

Silmätutkimukset

15 % (106 kpl) vastanneista oli silmäpeilattu (Taulukko 20). Yleisin silmiin liittyvä vaiva on kyynelkanavan puutos tai ahtauma. Jalostustietokannan mukaan (28.2.2011 mennessä) tässä mainittujen lisäksi on esiintynyt lasiaisen rappeumaa epäilyttävänä 4 kpl sekä lisäksi yksi todettu tapaus.

Taulukko 20. Silmätutkimustulokset 2010 terveystarkastuksessa.

Silmät	
Virallinen silmäpeilaus	106
Katarakta I. harmaakaihi	4
Linssiluksaatio, epäilyttävä	1
PPM, persistoiva pupillamembraani	1
PPM, persistoiva pupillamembraani, diagnoosi avoin	2
PHTVL / PHPV	1
Korneadystrofia I. sarveiskalvon aineenvaihduntahäiriö	2
Kyynelkanavan puutos tai ahtauma	8

Silmätutkimukset tarkasteluajanjaksolla 2003-2012

Jalostustietojärjestelmän mukaan silmätutkimus on tehty ajanjaksolla syntyneistä salukeista 152 kpl:lle eli 16 %:lle. Tutkituista 7,9 % oli sairaita, mikä asettaa kyseenalaiseksi sen, voiko silmäsairauksia enää pitää harvinaisina. Taulukossa 21 on esitetty silmätutkitut salukit syntymävuosittain 2003-2012. Taulukossa näkyy ymmärrettävä tutkittujen määrän väheneminen nuorempia ikäluokkia kohden.

Taulukko 21. Jalostustietojärjestelmän silmätutkimustilasto

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %	Sairaita	Sairaita %
2003	92	15	16 %	15	100 %	0	0 %
2004	102	20	20 %	18	90 %	2	10 %
2005	70	11	16 %	10	91 %	1	9 %
2006	79	19	24 %	16	84 %	3	16 %
2007	135	30	22 %	29	97 %	1	3 %
2008	82	24	29 %	20	83 %	4	17 %
2009	70	16	23 %	16	100 %	0	0 %
2010	91	6	7 %	5	83 %	1	17 %
2011	92	7	8 %	7	100 %	0	0 %
2012	118	4	3 %	4	100 %	0	0 %
Yhteensä	931	152	16 %	140	92 %	12	8 %

Todetut silmäsairaudet: PPM, persistoiva pupillamembraani, diagnoosi avoin (1 kpl), lasiaisen rappeuma (epäilyttävä 2 kpl, todettu 4 kpl), kortikaalinen katarakta (2 kpl), sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu (2 kpl), sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epiteliaalinen (1 kpl), distichiasis, todettu (1 kpl), PPM, iris-iris, todettu (1 kpl), RD, multifokaali, todettu (1 kpl)

Sydäntutkimukset

Virallisessa sydänkuuntelussa oli kyselyhetkellä käynyt 102 koiraa (15 % vastanneista). Tarkemmissa tutkimuksissa, ultrassa tai Doppler-ultrassa, oli käynyt yhteensä 44 koiraa (6 %). Rintaontelon röntgenkuvaus, joka saattaa liittyä myös muiden kuin sydänperäisten ongelmien selvittelyyn, oli tehty 22 koiralle (3 %). Raportoidut tutkimukset on koottu taulukkoon 22.

Kyselyn mukaan yli puolet vastanneista (54 %, 379 kpl) on käynyt jossain sydäntutkimuksessa. Todellisuudessa vähintään terveystarkastusten, rokotusten tai kilpailujen yhteydessä on varmasti kuunneltu lähes jokaisen sydän, mutta osa ei ole mieltänyt sitä riittäväksi tutkimukseksi mainitakseen sen kyselyssä.

Taulukko 22. Sydäntutkimukset terveystarkastuksessa 2010

Sydäntutkimukset	
Virallinen sydänkuuntelu	102
Sydänkuuntelu (esim. terveystarkastusten tai rokotusten yhteydessä)	334
Sydämen ultraäänitutkimus	29*
Sydämen Doppler-ultraäänitutkimus	15
Rintaontelon röntgenkuvaus	22
EKG (24h) / Holter	3
Tutkimuksissa ei havaittu mitään poikkeavaa	257

* Aiemmin sydämen ultraäänitutkimus ei kuulunut salukien rutiinitutkimuksiin.

Vuodenvaihteessa 2010-2011 ja keväällä 2011 sattuneiden muutamien äkkikuolematapausten vuoksi salukiväki lähti joukolla ultraamaan koiriensa sydämiä. Tähän päivään mennessä ultrattuja salukeja on kerhon julkaisemalla listalla kaikkiaan 270, joiden lisäksi on tunnistamaton määrä ultrattuja salukeja, joiden tietoja ei ole lähetetty jalostustoimikunnalle.

Salukeilla yleisimmin esiintyvien sairauksien periytymistapa tai -aste ei ole selvillä. Toistaiseksi myöskään geenitestejä ei ole saatavilla, vaikka Hannes Lohen koirien geenitutkimusryhmässä on menossa sekä autoimmuunisairauksiin liittyvä DLA-tutkimus että sydänsairauksiin liittyvä tutkimus yhteistyössä Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa.

Taulukossa 23 tarkastellaan sairauksien ja erilaisten vaivojen hättäväikutusta jokapäiväiseen elämään, käyttötarkoitukseen tai jalostukseen. Oletuksena on, että sairaudet hoidetaan asianmukaisesti. Sairaudet ja erilaiset vaivat lisäävät koiran hoidon ja harrastuksen kustannuksia ja lisäävät ajankäyttöä koiran perushoitoon.

Taulukko 23. Terveysongelmien haitta eri näkökulmista.

	A) haitta rodun yksilöiden normaalille, jokapäiväiselle elämälle	B) haitta rodun käyttötarkoituksen kannalta	C) haitta jalostuksen kannalta	D) vaikutus elinikään
allergiat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
iho-ongelmat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
infektioalttius	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
autoimmuunisairaudet	riippuu sairaudesta, joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	kyllä
kasvaimet ja syövät	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
sydänsairaudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
tuki- ja liikuntaelinvaivat	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
purentaviat ja hammaspuutokset	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
eturauhasvaivat	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	ei

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Elinikä ja kuolinsyyt

Saluki kuuluu koostaan huolimatta pitkäikäisiin rotuihin. Yli 11-vuotiaita on paljon. Terveyskyselyyn vastanneista vuosina 1995-1999 syntyneistä 140 salukista oli elossa 65 koiraa eli 46,4 %. Keskimääräinen elinikä oli 8,9 vuotta ja mediaani 10,1 vuotta. Kun laskennasta poistetaan keskiarvoa laskevat tapaturmaisesti kuolleet ja pennun synnyynnäisen vian tai epämuodostuman vuoksi kuolleet, saadaan keskimääräiseksi eliniäksi 9,5 vuotta ja mediaaniksi 10,5 vuotta. Eli jos saluki säästyy tapaturmilta, sen voi odottaa elävän 10,5-vuotiaaksi.

Taulukossa 24a on esitetty kuolinsyyt sekä keskimääräiset eliniät **terveyskyselyn vastausten perusteella**. Kuolinsyiden jaottelu taulukossa vastaa jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilaston jaottelua.

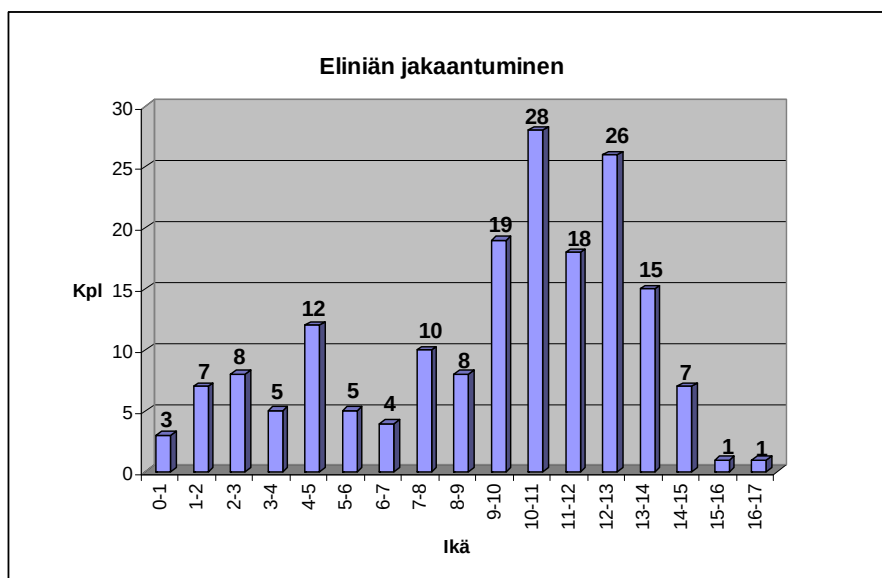
Taulukko 24a. Kuolinsyyt terveyskyselyn perusteella

	KUOLINSYY:	Keskim. elinikä (v)	Yhteensä (kpl)
1	Hengitystiesairaus	5	4
2	Hermostollinen sairaus	6	4
3	Pyoderma, vakava tai toistuva märkivä ihotulehdus	7,1	1
4	Immuunihemolyttinen anemia, IMHA, AIHA	4,2	8
5	Muu immunologinen sairaus	3,9	6
6	Verihiutalekato, trombosytopenia	7,7	4
7	Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	9,75	2
8	Lymfooma, imusolmuke syöpä	6	6
9	Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	10,4	8
10	Muu kasvainsairaus	9,7	19
11	Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	10	2
12	Utarekasvain, nisäkasvain	12,4	6
13	Lopetus ilman sairauden diagnosointia	4,5	1
14	Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7,9	2
15	Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5	4
16	Pennun synnyynnäinen vika tai epämuodostuma	0,2	2
17	Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	10,2	21
18	Sydänlihassairaus, kardiomyopatia	10	6
19	Tapaturma tai liikennevahinko	3	14
20	Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13,2	42
21	Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	2,5	2
22	Munuaisten vajaatoiminta	9,5	2
23	Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	8	7
24	Muu sairaus, jota ei ole listalla	8,5	20
	Kaikki yhteensä	8,9	193
	Kaikki yhteensä (kohdat 16 ja 19 poistettu)	9,5	177

Taulukossa 24b on esitetty kuolinsyyt sekä keskimääräiset eliniät **Suomen kennelliiton jalostustietojärjestelmän perusteella**. Tiedot on poimittu 20.1.2015.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 1 kuukautta	7
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 4 kuukautta	4
Iho- ja korvasairaudet	7 vuotta 2 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	5 vuotta 4 kuukautta	13
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 6 kuukautta	62
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 11 kuukautta	5
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 9 kuukautta	18
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 3 kuukautta	6
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	4 vuotta 10 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 4 kuukautta	25
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 1 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	9 vuotta 2 kuukautta	24
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 7 kuukautta	36
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 2 kuukautta	65
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 5 kuukautta	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 1 kuukautta	42
Kaikki yhteensä	9 vuotta 5 kuukautta	317

Kaaviossa 4 on havainnollistettu salukiemme eliniän pituutta esittämällä jokaisen ikäryhmän kuolleiden määrä. Kaaviosta näkee, että yli puolet salukeista (96 kpl, 54 %) elää yli 10-vuotiaiksi ja yli neljännes elää yli 12-vuotiaaksi (50 kpl, 28 %). Tilastossa aiheuttavat virhettä nuorempien sukupolvien nuorena kuolleet.

Kaavio 4. Salukien eliniän jakaantuminen (poistettu pennun synnynnäisen vian tai epämuodostuman takia kuolleet ja tapaturmaisesti kuolleet).

Tärkeintä ei ole kuitenkaan elinikä numerona, vaan se, missä kunnossa koira sen saavuttaa. Myös omistajalla on vaikutus koiran elinikään. Hänellä on velvollisuus säästää koira kivulta ja kärsimykseltä ja suoda koiralleen arvokas loppu.

4.3.4 Lisääntyminen

Salukipentueen keskimääräinen pentuekoko oli vuonna 2012 tasan 6 pentua. Viimeisen kymmenen vuoden ajalta vastaava luku oli 5,9, eli suuria muutoksia suuntaan tai toiseen ei ole tapahtunut. Pienin vuosittainen keskiarvo on ollut 4,9 ja suurin 7,1 pentua.

Salukinpennut painavat syntyessään tyypillisesti 400-500 grammaa. Luku perustuu kasvattajille suunnattuun kyselyyn. Pentukuolleisuus on pientä. Napatyriä on raportoitu urosten osalta 5 kpl ja narttujen osalta 9 kpl.

Urosten lisääntyminen

Kyselyn perusteella ilmeni, että 352 uroksesta noin joka kahdeksas (43 kpl, 12 %) oli kastroidu. Keskimääräinen kastroiduikä oli 7 vuotta ja yleisimmät syyt eturauhasvaivat (12 kpl), sekalauma (6 kpl), kasvaimet (5 kpl), kivesvika (4 kpl) tai käytös (4 kpl). Kivesvikoja varsinaisessa terveystarkastuksessa raportoitiin 15 kpl, joka on 4,3 % vastanneista. Eturauhasvaivoja, jotka tyypillisesti alkavat vanhemmalla iällä, raportoitiin 14 %:lla uroksista. Huonolaatuinen sperma ja astumisvaikeudet ovat kyselyn mukaan melko harvinaisia.

Uroksista 18 % (62 kpl) oli käytetty jalostukseen. Puolella näistä (33 kpl) oli yksi pentue, kahden tai kolmen pentueen isiä oli molempia noin 25 % (14 ja 15 kpl).

Urosten lisääntymisterveyteen liittyvät asiat sekä pentueissa ilmenneet viat/ongelmat on koottu taulukkoon 25.

Taulukko 25. Urosten lisääntymisterveys

TERVEYS - LISÄÄNTYMINEN / UROKSET	
Uroksia yht.	352
Kastroituja yht.	43
Kivesvika	15
Eturauhasvaivoja	48
Muita sukuelinten sairauksia	4
Huonolaatuinen sperma	3
Alentunut libido, ei ole kiinnostunut kiimaisista nartuista	1
Uros ei astu	5
Urokselta on otettu spermaa keinosiemennystarkoitukseen	12
Jalostukseen käytetyt urokset	62
Pentueita ollut 1	33
Pentueita ollut 2	14
Pentueita ollut 3 tai enemmän	15
Pentueet	
Syntyessään kuolleita pentuja	5
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13
Kivesvikaisia pentuja	9
Napatyrää	5
Muita ongelmia	2

Kiveskysely

Erillinen kiveskysely kattoi 69 % (244 kpl) uroksista. Kivesvikaisia näistä oli 7 % (16 kpl). Yhden kiveskyselyyn vastanneen kivesvikaisen tiedot puuttuivat terveystarkastuksesta, mistä johtuen kivesvikojen määrä eroaa kyselyissä yhdellä. Kivesvikaisista suurin osa oli yksikiveksisiä, vain kahdelta puuttuivat molemmat kivekset. Puuttuva kives oli yhtä usein vasen tai oikea. Laskeutumattomat kivekset olivat löytyneet nivuskanavasta (5 kpl) tai vatsaontelosta (3 kpl).

Suurimmalla osalla kiveskyselyyn vastanneista (63 %, 154 kpl) kivekset olivat laskeutuneet ennen luovutusikää (< 8 vk). 20 % (50 kpl) raportoi kivesten laskeutuneen 8 viikon ja 3 kuukauden iän välillä, 7 % (18 kpl) 3 ja 6 kuukauden välillä ja 3 % (8 kpl) 6 ja 12 kuukauden välillä. 6 % (14 kpl) oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen. Hissikiveksiä oli ollut 7 %:lla (16 kpl).

Narttujen lisääntyminen

Joka viides narttu oli steriloitu (69 kpl) ja keskimääräinen sterilointi-ikä oli 6,2 vuotta. Steriloinnin yleisimpiä syitä olivat kohtutulehdukset (18 kpl), leikkauksen (esim. nisäkasvainten) tai muun sairauden tai vian takia steriloidut (16 kpl), valeraskaudet (11 kpl), kohdun alueen kasvaimet (6 kpl), pitkittyneet juoksut (6 kpl), sekalauma (5 kpl) ja vaivojen ennaltaehkäiseminen (5 kpl). Ensimmäinen juoksu alkaa suurimmalla osalla noin 12 kuukauden ikäisenä, ja juoksuväli on tyypillisesti 7-8 kuukautta. Vaihtelu on

kuitenkin huomattavan suurta; juoksun alkamisikä vaihtelee puolesta vuodesta aina yli kolmivuotiaaseen, ja juoksujen väli viidestä 14 kuukauteen.

Noin puolella nartuista (48 %, 167 kpl) on jonkinasteisia valeraskausoireita. Näistä joka neljäs (27 %, 45 kpl) on turvautunut lääkitykseen oireiden lievittämiseksi. Oireet ilmenevät maidonerityksenä (41 %, 69 kpl), kuviteltujen pentujen hoitona (13 %, 22 kpl) ja luonteen muutoksina (21 %, 35 kpl).

Nartuista joka neljättä (24 %, 85 kpl) on käytetty jalostukseen. Näistä suurin osa on saanut yhden pentueen (71%, 60 kpl) ja joka neljäs (24 %, 20 kpl) kaksi pentuetta. Joukosta löytyy vain viisi kolmen tai useamman pentueen emää (6 %). Suurimmalla osalla (73 %, 62 kpl) ei ole ollut synnytysongelmia. Lääkitysapua ovat käyttäneet vain harvat, mutta joka viidennen nartun kohdalla (20 %, 17 kpl) on jouduttu turvautumaan joko kokonaan tai osittain keisarinleikkaukseen. Näistä neljällä oli leikkauksen lisäksi takanaan myös normaali synnytys. Leikkauksen syinä on mainittu polttoheikkous (3 kpl), isot tai huonossa asennossa olevat pennut (6 kpl) ja kystinen kohtu (1 kpl). Kolmen nartun osalta leikkauksen syytä ei kerrottu.

13 narttua on keinosiemennetty. Yleisin syy keinosiemennykseen on ulkomainen sperma.

Narttujen lisääntymisterveyteen liittyvät asiat sekä pentueissa ilmenneet viat/ongelmat on koottu taulukkoon 26.

Taulukko 26. Narttujen lisääntymisterveys

TERVEYS - LISÄÄNTYMINEN / NARTUT	
Narttuja yht.	348
Steriloituja yht.	69
Steriliteettiä / tiinehtyvyysoongelmia (esim. hormonihäiriöitä)	2
Muita sukuelinten sairauksia (kohtutulehdus, munasarjakystat)	3
Juoksuajat	
Ensimmäinen juoksu (kk) keskim.	13
Juoksun alkamisen vaihteluväli	6-37
Keskim. juoksuaikojen väli (kk)	7,6
Juoksuaikojen vaihteluväli (kk)	5-14
Valeraskaudet	
Ei kärsi valeraskauksista näennäisesti	181
Erittää maitoa runsaasti	69
Hoitaa ja vahtii kuviteltuja pentuja häiritsevästi	22
Luonne muuttuu häiritsevästi	35
Valeraskauden kesto (vkk) keskim.	4,5
Valeraskauden oireiden vähentämiseksi on jouduttu käyttämään lääkitysapua	45
Jalostukseen käytetyt nartut	
Pentueita ollut 1	60
Pentueita ollut 2	20

TERVEYS - LISÄÄNTYMINEN / NARTUT	
Pentueita ollut 3 tai enemmän	5
Narttu on keinosiemennetty	13
Synnytykset	
Synnytyksessä on jouduttu käyttämään lääkitysapua	5
Keisarinleikkaus	12
Osa pennuista syntyi normaalisti, osa leikkauksella	5
Ei synnytysongelmia	62
Pentueet	
Syntyessään kuolleita pentuja	6
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13
Kivesvikaisia pentuja	13
Napatyrää	9
Muita ongelmia	3

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Saluki on yleisesti ottaen terverakenteinen koira, jolla ei katsota olevan sellaisia anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sairauksille tai lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodussa yleisimmin esiintyvät terveysongelmat ovat kasvaimet, sydänsairaudet ja immuunijärjestelmän ongelmat. Näissä kaikissa on vähintään perinnöllinen alttius, ja niitä tulee vastustaa jalostuksen keinoin.

Jalostuskoirien sydämen tila tulee tutkia ultraäänitutkimuksella. Pelkkä kuuntelu ei riitä, sillä esimerkiksi dilatoiva kardiomyopatia kehittää sivuäänien vasta taudin myöhäisessä vaiheessa, jos silloinkaan. Salukikerho julkaisee ultraaustuloslistaa omilla kotisivuillaan. Listalla on tällä hetkellä 270 koiran tulokset, mutta ultrattuja tiedetään olevan vielä enemmän. Tulosten lähettäminen listalle on vapaaehtoista, mutta saluki-ihmiset ovat olleet kiitettävän avoimia ja aktiivisia tulosten toimittamisessa.

On hyvä muistaa, että sydämen ultraäänitutkimus kertoo vain koiran sydämen senhetkisen tilanteen. Puhdas tulos ei tarkoita sitä, etteikö koira voisi myöhemmin sairastua sydänsairauteen. Rotujärjestö suosittelee, ettei tutkimus olisi astutushetkellä vuotta vanhempi.

Salukeista on koirien geenitutkimusryhmän biopankissa yli 800 näytettä. Salukikerhon tukemana ja kannustamana suomalaiset salukikasvattajat sekä -harrastajat ovat osallistuneet aktiivisesti Hannes Lohen koirien geenitutkimusryhmän tekemään DLA-haplotyyppikartoitukseen. Tavoitteena on ollut selvittää autoimmuunitautien yhteyttä kyseiseen geenialueeseen. Näytteitä sairastuneista salukeista/sairaustyyppi ei kuitenkaan ole saatu riittävästi, jotta lopullisia johtopäätöksiä yhteydestä DLA-alueen ja sairastumisten välille olisi voitu vetää. Yhteys on pystytty kuitenkin todistamaan monilla muilla roduilla. Moni salukikasvattaja hyödynsi DLA-haplotyyppien testausta yhdistelmän

monimuotoisuuden varmistamiseksi, mutta koska DLA-haplotyyppimääryityksiä ei ole enää kaupallisesti saatavilla, ko. testausta ei voida tällä hetkellä hyödyntää. Salukikerholla on kotisivuillaan kattava, 197 koiran DLA-haplotyyppitiedot sisältävä taulukko, jota ei myöskään päästä nyt hyödyntämään.

Vakavasti sairaat koirat on automaattisesti jätettävä jalostuksen ulkopuolelle. Sen sijaan jättämällä kaikkien sairastuneiden sisarukset pois jalostuksesta menetettäisiin populaatiokooltaan pienessä rodussa liikaa jalostusmateriaalia, ja edessä saattaisi olla uusia ongelmia. Rotujärjestön jalostussuosituksissa kehoitetaan välttämään sellaisten koirien yhdistämistä, joiden takana on samoja ongelmia. Tätä ohjenuoraa kasvattajien tulisi käyttää yhdistelmiä suunnitellessa, jolloin todennäköisyys pentujen sairastumiseen pienenee.

Pienessä rodussa on haastavaa ylläpitää riittävää tehollista populaatiokokoa. Suku- ja linjasiitoksen suosio on kuitenkin vähentynyt ja jalostusmateriaalin käyttö laajentunut. Tuttujen sukujen käyttö koetaan turvalliseksi, sillä niiden terveystilanne on usein hyvin tiedossa. Vieraiden sukujen käyttö lisää parhaassa tapauksessa geneettistä monimuotoisuutta, mutta niiden terveystietojen tuntemus saattaa olla puutteellista, jolloin populaatioon saattaa tulla uusia ongelmia.

Jalostuksessa on tähdättävä terveisiin, hyväluonteisiin, vietikkäisiin, rotumääritelmän mukaisiin koiriin. Tähän päämäärään ei päästä keskittymällä vain monimuotoisuuteen, terveystutkimustuloksiin, käyttötuloksiin tai ulkonäköön, vaan jalostusvalinnoissa on pohdittava näitä kaikkia.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Säde Hohterin rotumääritelmän selitykset kursivilla.

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry

SALUKI (SALUKI)

Ryhmä: 10 FCI:n numero: 269

Hyväksytty: FCI 29.11.2000 SKL-FKK 15.12.2001

Alkuperä: Lähi-Itä Vastuu: FCI

KÄYTTÖTARKOITUS: Näkönsä avulla metsästävä koira.

Saluki on arabien metsästyskoira "El Hor" ja sen tulee olla riittävän kestävä ja nopea saavuttaakseen ja tappaakseen saaliinsa sekä upottavan aavikon hiekassa että kivikkoisessa vuoristossa.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Salukeja on useita tyyppejä, mikä on toivottua ja rodulle tyypillistä. Syy tyypivaihteluun löytyy salukin erityisasemasta arabi-perinteessä sekä Lähi-idän suunnattomasta alueesta, missä salukia on käytetty metsästyskoirana tuhansien vuosien ajan. Alkuaan kullakin heimolla oli salukeja, jotka sopivat metsästämään parhaiten juuri oman alueen riistaa. Lähi-idän tapojen mukaan salukeja ei ostettu eikä myyty vaan

niitä lahjoitettiin kunnioituksenosoituksena. Siten eurooppalaisille lahjoitetut ja Eurooppaan tuodut salukit tulivat hyvin erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista ja olivat siksi myös erilaisia. Ison-Britannian rotumääritelmä vuodelta 1923 oli ensimmäinen virallinen eurooppalainen salukin rotumääritelmä, ja se oli laadittu kattamaan kaikki nämä alkuperäiset tyypit.

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen. Sileäkarvainen muunnos on muutoin samanlainen kuin pitkäkarvainen mutta ilman hapsuja.

Saluki on kaunis keskikokoinen vinttikoiria, jolla on hyvä sukupuolileima ja mittasuhteiltaan se on hieman korkeuttaan pidempi verrattuna sukulaisrotuihin sloughiin ja azawakhiin, jotka molemmat ovat mittasuhteiltaan neliömäisempiä ja niukemmin kulmautuneita.

Vinttikoiramaisuudestaan ja suhteellisen sirosta rakenteestaan huolimatta saluki on vahva, jännevä, lihaksikas ja tasapainoinen kokonaisuus - olematta kuitenkaan liian raskas tai hento. "Moderate - grace - symmetry" ovat avainsanat kuvailemaan salukin kokonaisuutta.

Saluki on sulavalinjainen ja sen lihaksisto on vinttikoiralle tyypillinen pitkänomainen - pyöreät lihakset eivät ole salukille rodunomaiset. Varsinkin käyttöluokassa loppukesästä kilpailevat salukit saattavat olla liiankin hyvässä lihaskunnossa näyttelyitä ajatellen ja siksi liikkuvat jäykästi.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus (mitattuna lapaluun kärjestä istuinluun kärkeen) on suunnilleen sama kuin säkäkorkeus, vaikkakin koira usein vaikuttaa pitemmältä kuin mitä se itse asiassa on.

Ensivaikutelman tulee muodostaa mielikuva korkearaajaisesta koirasta eli raajakorkeus on aina suurempi kuin rungon syvyys. Salukin mittasuhteisiin vaikuttaa myös hapsutuksen runsaus.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Pidättyväinen vieraita kohtaan mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.

Salukin luonteen voisi tiivistää kolmeen perusominaisuuteen - itsenäinen, pidättyväinen vieraita kohtaan ja voimakkaasti metsästysviettinen, mikä parhaiten tulee esiin koiran innokkuudessa ajaa takaa kaikkea liikkuvaa.

Saluki on yksi itsenäisemmistä koiraroduista ja sen luonnetta on varmasti helpointa verrata kissaan - näyttelykehässä se saattaa vaikuttaa välinpitämättömältä ja nuoret koirat joskus jopa hieman ujoilta.

Aggressiivisuus on hyvin epätyypillistä salukeille.

PÄÄ: Pitkä ja kapea, kokonaisuudessaan jalo.

Vaikkakin pää on pitkä ja kapea, on se kuitenkin kallo-osasta leveämpi korvien välistä verrattuna borzoin päätyyppiin. Ylhäältä katsottuna pää on aina kiilanmuotoinen ts. pidempi tai lyhyempi kiila ja kapenee tasaisesti kirsua kohti. Myös kuononselkä on suora ei "roman-nose" eikä kovera, kuono-osa on vähintään yhtä pitkä kuin kallo-osa tai hieman pidempi. Kuono-osan tulee olla täyteläinen myös silmien alta.

KALLO-OSA: Kohtuullisen leveä korvien välistä, ei kupera.

Kallon ja kuononlinjat ovat mahdollisimman yhdensuuntaiset. Kallo-osa on tasainen ja levein korvien kohdalta - nuorilla koirilla voi joskus olla korostuneet otsaluut pään ollessa vielä kesken kehityksen. Pyöreä, takaluisu tai kapea kallo-osa on virheellinen. Niskakyhmy voi joillakin yksilöillä olla korostunut.

OTSAPENGER: Vähäinen.

Vain vähäinen, mutta kuitenkin selvästi havaittavissa - ei pitkä matala eikä liian korostunut otsapenger.

KIRSU: Musta tai maksanruskea.

Kirsun väri vaihtelee vuodenaikojen mukaan ja talvella Suomen ilmastosta johtuen saattaa kirsu vaaleilla koirilla olla jopa vaaleanpunainen ja grizzleillä joskus juovikas. Haalistuneilla väreillä myös kirsupigmentti on aina haalistunut, mutta maksanvärinen pigmentti voi olla myös kullan- ja kermanvärisillä.

LEUAT/HAMPAAT/PURENTA: Hampaat ja leuat ovat vahvat. Säännöllinen, täydellinen ja täysihampainen leikkaava purenta.

Puutteellinen alaleuka on tänä päivänä monen salukin ongelma ja siihen tulee myös arvostelussa kiinnittää huomiota. Alaleuan tulee siis olla riittävän vahva ja kuono-osa ei saa olla suippo.

Huulet ovat kuivat ei riippuvat eikä löysät.

Tiivis ja täysihampainen (42 hammasta) purenta - hampaat ovat voimakkaat. Pentuluokan koirilla voi purennassa olla väljyyttä, joka normaalisti tiivistyy iän myötä. Hammaspuutoksia tai kulmahampaiden asentovirheitä esiintyy vain harvoin, näistä tulee kuitenkin mainita arvostelussa samoin kuin väljistä purennoista.

SILMÄT: Väriltään tummasta pähkinäruskeaan; kirkkaat, suuret ja soikeat; eivät ulkonevat. Ilme on arvokas ja lempeä, katse uskollinen ja etäinen.

Silmien tulee olla melko suuret ja ovaalinmuotoiset ja tyypillisen itämaisen ilmeen levossa lempeä ja kauas katsova - innostuneena ilmeessä on terävyyttä ja valppautta. Silmät eivät koskaan saa olla pienet tai pyöreät tai kolmikulmaiset.

Silmien väri vaihtelee karvapeitteen mukaisesti tummasta vaaleanruskeaan ja suklaanruskeilla salukeilla silmät ovat yleensä meripihkankeltaiset. Vilkkuluomen tulee olla hyvin pigmentoitunut ja vaaleat vaikuttavat ilmeeseen epäedullisesti.

KORVAT: Pitkät ja liikkuvaiset, ylös kiinnittyneet ja kallonmyötäisesti riippuvat. Korvalehteä peittää pitkä, silkinhieno karva.

Korvat ovat korkealle kiinnittyneet ja erittäin liikkuvaiset kuvastaen hyvin koiran mielialaa - oikeastaan korvat eivät koskaan voi olla liian ylöskiinnittyneet. Alas kiinnittyneet korvat eivät ole toivottavat eivätkä koskaan ole niin ilmeikkäät ja saavat myös kallo-osan vaikuttamaan pyöreältä.

Korvalehden tulee ylettyä vähintään suupieleen eteen vedettynä. Korvahapsutuksen pituus vaihtelee usein myös värityksen mukaan esim. musta-grizzleillä ja black&silvereillä on usein jopa "afgaanimaiset" korvahapsut ja muun värisillä niukemmat. Hapsutuksen pituudella ei ole vaikutusta palkintosijaan, tärkeämpää on oikea silkinhieno karvanlaatu. Sileäkarvaisella salukilla ei luonnollisesti ole myöskään korvahapsutusta vaan karvapeite on samanlainen kuin rungossa.

Alkuperämaiden salukeilla tavataan toisinaan myös typistettyjä korvia, mutta ne eivät voi kilpailla Suomessa näyttelysääntöjen mukaan.

KAULA: Pitkä, jäntevä ja lihaksikas.

Kaulan pituus on tasapainossa kokonaisuuden kanssa - hyvin lihaksikas ei ohut. Sivulta katsottuna niskalinja on hieman kaareutunut ja kurkunlinja suora. Kaula kiinnittyy lapoihin ja ylälinjaan sulavasti ilman terävää kulmaa.

RUNKO

SELKÄ: Melko leveä.

Lihaksikas ylälinja kaartuu kevyesti sarvennaisia kohti, mikä on tärkeää laukkaavalle koiralle. Täysin suora tai voimakkaasti köyristyvä ylälinja ei ole oikein. Sään takana oleva "dippi" on täysin hyväksyttävä ja tämä on osattava erottaa virheellisestä notkoselkäisestä koirasta.

LANNE: Lihaksikas ja hieman kaareva.

Lanneosa on kevyesti kaartuva, leveä, vahva ja lihaksikas - ei liian pitkä ei köyry eikä tasainen.

LANTIO: Sarvennaiset ovat kaukana toisistaan.

Lantio on pitkä ja loivasti laskeutuva.

Laskeva ylälinja, missä sarvennaiset ovat säkää matalammalla ei ole lainkaan tyypillinen salukille. Sarvennaisten väli on leveä (noin neljä sormea) ja voivat olla näkyvillä - mikäli sarvennaiset ovat hyvin korostuneet, on saluki yleensä liian laiassa kunnossa ja mikäli niitä ei tunnu, on koira liian lihava.

RINTAKEHÄ: Syvä, pitkä ja suhteellisen kapea, ei tynnyrimäinen eikä litteä.

Saluki on edestä suhteellisen kapea ja eturaajojen väli on noin kämmenen leveys. Eturinta ei ole liian korostunut eikä missään tapauksessa pulunrinta. Sivulta rintakehä ulottuu korkeintaan kyynärpäiden tasolle ja sen tulee olla myös tarpeeksi pitkä.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on selvästi kuroutunut.

Alalinja kuroutuu vinttikoiralle tyypillisesti

HÄNTÄ: Pitkä ja alas kiinnittynyt, luonnollisesti kaareutunut. Hännän alapuolella on pitkät, silkinhienot hapsut, jotka eivät ole tuuheat. Aikuisen koiran häntä ei nouse selkälínjan yläpuolelle muulloin kuin leikeissä. Hännänpään tulee ulottua vähintään kintereeseen.

Häntä toimii juostessa peräsimenä tasapainottamassa liikkeitä ja siksi on tärkeää, että häntä on pitkä, vähintään kintereisiin ulottuva. Hännän kantotapa riippuu koiran luonteesta ja nuori, leikkisä koira tai "isotteleva" uros nostaa yleensä hännän selkälínjan yläpuolelle, mikä on täysin sallittua.

Häntähapsutuksen pituus vaihtelee suuresti ja epätoivotun tuuheat tarkoittavat "pensasmaista" tai "ketunhäntä" häntäkarvoitusta.

RAAJAT

Salukin raajaluusto on litteä = kapea edestä katsottuna ja leveä sivusta katsottuna, ei koskaan pyöreä.

ETURAAJAT

LAVAT: Viistot, taakse sijoittuneet ja lihaksikkaat, eivät raskaat.

Lavat ovat viistot vinttikoiratyypiselle rodulle. Raskaat lavat salukilla ovat vakava virhe ja yleensä silloin koko koira on liian eturaskas ja leveä.

OLKAVARRET: Suunnilleen lapaluiden pituiset ja niihin nähden hyvin kulmautuneet.
Olkavarret ovat pitkät

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat kyynärpäästä ranteeseen.
Kyynärpäät eivät saa painua rintakehän alla yhteen, jolloin koira seisoo "ranskalaisittain". Ne eivät myöskään saa kääntyä ulospäin niin että koira seisoi varpaat sisäänpäin.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja joustavat, hieman viistot.

Ranteiden jousto on erittäin tärkeää vinttikoiralle - ranteet eivät ole pystyt tai jäykät eivätkä painuneet.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen pitkät, eivät hajavarpaiset mutta eivät myöskään kissankäpälät; varpaat ovat pitkät ja hyvin kaareutuneet. Käpälät ovat kokonaisuudessaan vahvat ja joustavat; varpaiden välit ovat hapsuiset.

Käpälät ovat malliltaan tiiviit jäniksenkäpälät, litteät hajavarpaiset käpälät ovat vakava virhe. Salukille on tyypillistä seisoessaan kääntää hiukan käpäliä ulospäin kuin seisoa varpaat sisäänpäin.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvat ja ilmentävät laukka- ja hyppyvoimaa.

Takaraajat ovat vain hieman voimakkaammin kulmautuneet kuin eturaajat. Muodissa oleva ylikulmautunut takaosa, missä sääri on pidempi ei ole tehokas - salukin takaraajat eivät ole niin pitkät kuin afgaanilla.

REIDET JA SÄÄRET: Hyvin kehittyneet.

Leveät ja lihaksikkaat, reidet ja sääret yhtä pitkät tai sääri vain n 1cm pidempi. Myös takaraajojen lihaksisto on litteä.

POLVET: Kohtuullisesti kulmautuneet.

KINTEREET: Matalat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Ravissa sulavat, sujuvat ja vaivattomat. Keveät ja joustavat, niissä on sekä pituutta että työntövoimaa. Liikkeet eivät ole korkeat (ns. hackney-liikkeet) eivätkä raskaat.

Salukin liikkeitä arvostellessa tulee muistaa, että sen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen parhaiten soveltuva liikuntamuoto on laukka, ei ravi. Ravissa saluki liikkuu kevein ja vaivattomin kuitenkin maatapeittävin askelin ja vauhdin kasvaessa raajat astuvat rungon alla samalle viivalle.

Edestakaisia liikkeitä arvostellessa tulee huomioda rotumääritelmän vaatimus joustosta ja keveydestä - saluki ei koskaan liiku edestä terrierimäisen jäykin eikä levein liikkein. Takaliikkeet eivät myöskään ole leveät ja jäykät. Koiria kannattaa liikuttaa kehässä enemmän kuin yksi kierros oikean rytmin ja tasapainon saavuttamiseksi.

Liikkeitä ei tule arvostella liian kovassa vauhdissa, joka pilaa tyylikkyyden ja joustavuuden - kyseessä ei ole juoksukilpailu! Esittäjien tulisi huomioda erikokoisia koiria esittäessään kullekin yksilölle sopiva nopeus.

Saluki kantaa päätään liikkeessä tyyllillä muodostaen kauniin linjan kirsusta hännänpäähän - sitä ei "hirtetä" seistessä eikä liikkeessä, vaan salukia tulee liikuttaa löysällä hihnalla.

KARVAPEITE

KARVA: Sileää ja laadultaan pehmeän silkkistä. Hapsutusta on etu- ja takaraajojen takaosassa, aikuisilla koirilla sitä voi olla myös kaulan alapuolella. Pennuilla voi olla vähäistä villavaa hapsutusta reisissä, säärissä ja lavoissa. Sileäkarvaisella muunnoksella ei ole hapsutusta.

Salukin karvapeitteen laadussa ja runsaudessa on paljon vaihtelua alkuperäisistä olosuhteista riippuen ja tämä on täysin hyväksyttävää - sileäkarvaisen salukin karvapeite eroaa kuitenkin täysin "niukasti hapsuttuneesta" salukista.

Pennut ja nuoret salukit voivat olla kokonaisuudessaan hyvin karvaisia ja nuorilla salukeilla voi olla pitkä karkeaa karvaa selällä. Sileä ja silkinhieno karva tuuhenee iän ja vuodenaikojen mukaan Suomen ilmastossa - samoin koiralla voi olla runsaasti tiheää pohjavillaa.

Karvapeitettä ei trimmata eikä leikata sähkökoneella - mikäli siistimistä tehdään, tulee sen olla mahdollisimman huomaamatonta. Ei siis koneella ajeltuja kauloja tai vatsalinjoja eikä leikattuja viiksi- tai kulmakarvoja. Sileäkarvaisille salukeille voi kasvaa häntään karkeaa hapsukarvaa ja tämä voidaan siistiä ennen näyttelyä.

VÄRI: Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja. Juovikkuus (brindle-väri) ei ole toivottua.

Hyvin erilaiset värit ja niiden yhdistelmät ovat salukeille tyypillisiä: "hyvä saluki ei voi olla huonon värinen"

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Uroksilla keskimäärin 58-71 cm, nartut ovat suhteellisesti pienempiä. *Kokovaihtelut rodussa ovat suuret, koska rotua on esiintynyt laajoilla alueilla erilaisissa olosuhteissa ja salukeja on käytetty erilaisen riistan metsästykseseen. Pieni ei välttämättä ole mitätön eikä suuri se oikea - tärkeintä on jalouden ja tasapainon säilyminen. Ylisuuria yksilöitä ei kuitenkaan tule näyttelyssä suosia rotutyypin kustannuksella.*

Tärkeintä arvostelussa on rodunomaisuus ei koko - on näyttelyitä joissa paras uros on ollut säkäkorkeudeltaan yhtä suuri tai jopa hieman pienempi kuin paras narttu.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Iso-Britanniaan 1900-luvun alussa tuodut ensimmäiset salukit olivat kotoisin maantieteellisesti laajalta alueelta ja erilaisista maasto-olosuhteista, joten rotumääritelmä laadittiin hyvin sallivaksi eri tyyppien suhteen. Tuhansia vuosia vanha rotutyyppi on säilynyt kohtalaisen hyvin: varhaiset tuonnit eivät erottuisi nykysalukien seasta. Nykyisin tapaa kuitenkin myös 'show-koiramaista' liioittelua: pidempiä ja pystympiä kauloja, hyvin voimakkaita takakulmauksia ja pitkiä sääriä sekä suoraa, jopa laskevia selkälinoja.

Rotumääritelmä ei sisällä vaatimuksia, jotka altistavat koiran hyvinvointiongelmille. Päinvastoin, rotumääritelmässä korostetaan kohtuullisuutta, kuitenkin vinttikoirille tyypilliseen tapaan.

Saluki on rotuna useita vuosituhsia vanha. Tehtävämme on säilyttää rotu sellaisena kuin se on kautta aikain ollut. Salukien jalostuksessa keskeisenä tavoitteena on ollut, on yhä edelleen ja tulee olla "dual purpose" –saluki, toisin sanoen ulkomuodoltaan rotumääritelmän mukainen koira, jolla on rodulle tyypilliset metsästysominaisuudet.

Jos rotumääritelmän tulkinnassa on epävarmuutta, on palattava niihin koiriin, jotka ovat olleet mallikoirina ensimmäistä rotumääritelmää laadittaessa Englannissa v. 1923. Hyvä esimerkki on kenraali Lancen Damaskoksesta tuoma bl/t uros Ch Sarona Kelb (s. 1919), joka myös esiintyy useaan kertaan useimpien suomalaisten ja länsimaisten salukien sukutauluissa.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Vuosina 2003-2012 Suomessa rekisteröityjen salukien näyttelytulokset on eritelty taulukossa 27. Rekisteröintejä oli yhteensä 790 ja näyttelytulos on 567 eri koiralla eli 71,8 %:lla.

Taulukko 27. Laatuarvosanat ja valioituneet koirat (% näyttelyssä käyneistä)

Valioksi	149	26,3 %
ERI	474	83,6 %
EH	74	13,1 %
H	16	2,8 %
T	3	0,5 %

Salukiharrastajat ovat innokkaita näyttelyharrastajia, yli 70 % salukeista käy näyttelyssä vähintään kerran. Vuosina 2003-2012 rekisteröidyistä salukeista on laatumaininnan erinomainen saanut 60 %, mikä on erinomainen tulos. Valioituneita on lähes viidesosa rekisteröidyistä (18,9 %). Laatumainintoja hyvä ja tyydyttävä on alle 3 %:lla, mikä ei varsinaisesti anna aiheutta huoleen eikä jalostussuositusten päivittämiseen.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Saluki on karussa maastossa metsästävä juoksija, työkoira, jonka rakenne kykenee ilmiömäisiin suorituksiin kivikoissa, pensaikoissa ja muissa haastavissa maastoissa. Sen ei ole tarkoitus olla näyttävä koira. Salukin rotumääritelmä kuvailee hyvin tarkoituksenmukaisen, funktionaalisen koiran. Suomalaisten salukien nykyinen rakenne mahdollistaa käyttötarkoituksen.

Salukin tulee olla voimakas, muttei raskas. Luuston tulee olla litteä, eikä rintakehä saa olla tynnyrimäinen. Etuosan ja takaosan tulee olla tasapainossa ja takaosan tulee olla vahva ja lihaksikas. Leveä reisi, matala kinner ja oikeat mittasuhteet reiden ja säären välillä maksimoivat takaosan vipuvoiman. Toiminnallisen koiran ylälinja on kevyesti lanteen kohdalta kaartuva, ei laskeva eikä lautasuora. Lavat ovat hyvin taakse asettuneet. Kämpälät ovat pitkät ja polkuanturat vahvat. Ranteiden tulee joustaa, jotta ne kestävät rasituksen. Kaula on lihaksikas ja vahva eikä liian ohut. Leuat ovat riittävän vahvat. Liikkeet ravissa ovat ennen kaikkea vaivattomat ja joustavat.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Saluki on rakenteeltaan terve rotu. Rodussa on kuitenkin raportoitu ulkomailta jonkin verran lonkkaniveldysplasiaa ja Suomessa osteokondroosia ja spondyloosia. Tapaukset ovat yksittäisiä, mutta tilannetta on syytä seurata. Suomessa salukeja on vuosikymmenten varrella lonkkakuvattu ainakin 37 kpl, mutta varmaa tilastoa ei ole käytettävissä. Näiden joukossa on ollut useita esi-isiä, jotka esiintyvät edelleen sukutauluissa. Kaikilla on ollut terveet lonkat.

Salukien ulkomuodollinen taso on Suomessa hyvä, erinomaisen laatumaininnan on saanut 84 % näyttelyissä käyneistä salukeista. Vielä 1990-luvulle tultaessa salukit olivat Suomessa hyvin tasalaatuisia tyyppiltään, mutta tuontikoirien ja ulkomaisten koirien käytön myötä myös ulkomuotoon on tullut vaihtelua. Tyyppiltään arkisemmat, mutta terve-rakenteiset koirat eivät ole ongelma. Rodussa ilmeneviä ei-toivottuja, jalostuksessa vältettäviä piirteitä ovat muun muassa epätyypilliset silmät ja ilmeet, heikot alaleuat ja löysät purennat, alaskiinnittyneet korvat, liian kapeat tai liian raskaat päät, ylipitkät ohuet kaulat, suorat etuosat, suorat, joustamattomat välikämmenet, kissankämpälät, raskaat/pystyt lavat, suorat ja/tai laskevat selkälinjat, jyrkät tai lyhyet ristit, ylikulmautuneet takaraajat, 'pyöreä' raajaluusto, reiden ja säären väärät mittasuhteet sekä tyyppin raskaus.

Perinteisesti salukit, ja yleensä vinttikoirat, ovat olleet suorahkoja edestä, mutta taka-osa on ollut vahva, mikä mahdollistaa tarvittavan nopeuden ja ketteryuden. Koira, joka on raskas ja suora edestä sekä ylikulmautunut takaa, joutuu tekemään paljon töitä liikkeessä. Tämä voi olla näyttävän näköistä, mutta erittäin kuluttavaa koiralle ja silloin salukille ominainen kestävyys kärsii. Myös lyhyet ja jäykät liikkeet ovat epätyypillisiä. Salukin liikkeet ovat ennen kaikkea vaivattomat, keveät ja joustavat. Rodunomaisiin liikkeisiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Askeleessa tulisi olla sekä pituutta että työntövoimaa, mutta pelkkä pituus ilman joustoa ja keveyttä ei riitä tekemään liikkeestä rotutyypillistä.

Hyvärakenteinen saluki kestää aikaa, sen rakenne ei romahda, vaikka vanhuus koittaa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Perinteisiä virallisia terveystarkastuksia ei ole salukeilla paljon tehty, joten taulukon tuloksista ei voi tehdä johtopäätöksiä. Silmätarkastuksia on tehty jonkin verran, ja niitä on myös syytä jatkaa. Jalostustoimikunta on järjestänyt ja tulee järjestämään joukkotarkastuksia.

Sydämen ultraäänitutkimuksia on alettu tehdä salukeille enemmän vasta vuodesta 2011 lähtien, joten 270 tutkittua salukia on erinomainen saavutus. Luvusta tiedetään puuttuvan useita koiria, joten todellinen tutkittujen määrä on vielä suurempi. Tutkituista käytetyimpien urosten jälkeläisiä on 54 kpl (20,0 %) ja käytetyimpien narttujen jälkeläisiä 89 kpl (32,0 %). Salukien pentumäärillä prosenttien laskeminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Osa jälkeläisistä on vielä niin nuoria, ettei niitä ole vielä kannattanut tutkia. Tulevaisuudessa tutkittujen määrä tulee mitä todennäköisimmin nousemaan. Taulukoiden 30 ja 31 perusteella aihetta sydämultratutkimuksiin on, varsinkin kun muistetaan, että nuorena äkillisesti kuolleet eivät näy tilastossa.

Taulukko 28. Urosten jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2003-2012, mukana urokset, joilla on vähintään 10 jälkeläistä.

#	Uros	Synt.	Pennut		Lonkat				Kynnärnivelet				Polvet				Silmät				
			Pentueet	Y ht.	2. polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	TASIA EMINENCE	2003	4	24	72	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	0	17 %	0 %
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	4	24	2	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	1	0	4 %	*
3	DADAEELIS NILE OF TAZILLAH	2004	4	21	17	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	9	2	43 %	22 %
4	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	2001	3	19	12	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	1	16 %	33 %
5	AZIZ VAREDAT	2004	3	18	10	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	1	22 %	25 %
6	ZARABIS MALCOLM	2003	3	16	10	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	0	25 %	0 %
7	TAZILLAH QAHR SANAM	2000	2	15	12	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	0	20 %	0 %
8	AZIZ QAHRAMAN	2000	2	13	2	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*
9	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*
10	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*
11	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12	18	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	0	25 %	0 %
12	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	2	0	17 %	0 %
13	KHATTAF	2004	2	11	4	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*
14	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11	1	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*
15	KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	7	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*	2	0	19 %	0 %
16	CARAVAN SAHMAL ASARAFI	2003	2	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	2	0	20 %	0 %
17	NORDWART IXION	1997	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	1	0	10 %	0 %
18	DYYNIEN FLYING FALCON	1999	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*

Taulukko 29. Narttujen jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2003-2012, mukana nartut, joilla on vähintään 10 jälkeläistä

#	Narttu	Synt. V	Pennut		Lonkat				Kynnärnivelet				Polvet				Silmät				
			Pentueet	Y ht.	2. polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	KIRMAN NAHIYA	1997	3	23	34	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		11	1	48%	9%
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	7	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		3	0	15%	0%
3	AL-YASAMIN JADILA	1997	3	18	20	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	0	11%	0%
4	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	0	12%	0%
5	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	6% *	
6	AZIZ NAMAYANDE	1999	2	15	17	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		3	1	20%	33%
7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	17	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		3	0	20%	0%
8	AL-YASAMIN JAMANA	1997	2	14	35	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		7	0	50%	0%
9	KIRMAN PARYNDA	1999	3	14	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	0	14%	0%
10	EL HAMRAH RASHIDA	1999	2	14	5	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	0	14%	0%
11	EL HAMRAH TIFLAH	2000	2	14	4	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		3	1	21%	33%
12	DYYNIEN FLYING FANTASY	1999	2	13	21	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	0	15%	0%
13	AZIZ SHALIL	2002	2	13	10	1	0	8% *		1	0	8% *		0	0	0 *		1	0	8% *	
14	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	7	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	8% *	
15	THURAYA	2002	2	12	5	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *	
16	TAZILLAH IRAN TARANEH	2007	2	12	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	8% *	
17	AZIZ TAMASHA	2003	3	11	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	9% *	
18	BASMA	2003	2	10	9	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%
19	VAPOURS INCA ZENITH	2000	1	10	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	10%	0%
20	GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN	1999	2	10	7	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		2	1	20%	50%
21	WALLABY'S TAB-ASIR TAJILA	2000	1	10	28	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	10%	0%
22	WALLABY'S RAM-ES RAJIYYAH	1998	1	10	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *	
23	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *	
24	YASHARS ANIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	2	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		1	0	10%	0%
25	WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	9	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		4	0	40%	0%
26	AZIZ XANOM	2004	2	10	0	0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *		0	0	0 *	

Taulukko 30. Urosten jälkeläisten sydänultraustilasto (Lähde SSaK:n julkinen sydäntutkimuslista. Tulosten lähettäminen on vapaaehtoista, joten osa tuloksista puuttuu.)

#	Uros	Synt. Vuosi	Pennut		Tutkittu	Seurannassa	Sydänultratutkimukset			
			Pentueet	Yhteensä			Sairas	Tutkittu%	Seurannassa%	Sairas%
1	TASIA EMINENCE	2003	4	24	5	-	-	21%	-	-
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	4	24	-	-	-	-	-	-
3	DADAEIS NILE OF TAZILLAH	2004	4	21	11	1	-	52%	9%	-
3	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	2001	3	19	4	-	1	21%	-	25%
5	AZIZ VAREDAT	2004	3	18	12	-	-	67%	-	-
6	ZARABIS MALCOLM	2003	3	16	6	-	-	38%	-	-
7	TAZILLAH QAHR SANAM	2000	2	15	1	-	-	7%	-	-
8	AZIZ QAHRAMAN	2000	2	13	2	-	-	15%	-	-
9	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	-	-	-	-	-	-
10	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	-	-	-	-	-	-
11	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12	-	-	-	-	-	-
12	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	-	-	-	-	-	-
13	KHATTAF	2004	2	11	4	-	-	36%	-	-
14	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11	-	-	-	-	-	-
15	KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	6	1	-	55%	17%	-
16	CARAVAN SAHMAL ASARAFI	2003	2	10	-	-	-	-	-	-
17	NORDWART IXION	1997	1	10	1	-	-	10%	-	-
18	DYYNIEN FLYING FALCON	1999	1	10	2	1	1	20%	50%	50%

Taulukko 31. Narttujen jälkeläisten sydänultraustilasto (Lähde SSaK:n julkinen sydäntutkimuslista. Tulosten lähettäminen on vapaaehtoista, joten osa tuloksista puuttuu.)

#	Narttu	Synt. V	Pennut			Seurannassa	Sydänuhtratutkimukset			
			Pentueet	Yhteensä	Tutkittu		Sairas	Tutkittu%	Seurannassa%	Sairas%
1	KIRMAN NAHIY A	1997	3	23	13	-	1	57%	-	8%
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	4	1	-	20%	25%	-
3	AL-YASAMIN JADILA	1997	3	18	4	-	2	22%	-	50%
4	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	2	-	-	13%	-	-
5	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16	1	-	-	6%	-	-
6	AZIZ NAMAYANDE	1999	2	15	6	1	2	40%	17%	33%
7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	3	-	-	20%	-	-
8	AL-YASAMIN JAMANA	1997	2	14	8	1	-	57%	13%	-
9	KIRMAN PARY NDA	1999	3	14	7	-	-	50%	-	-
10	EL HAMRAH RASHIDA	1999	2	14	-	-	-	-	-	-
11	EL HAMRAH TIFLAH	2000	2	14	5	-	1	36%	-	20%
12	DYY NIEN FLY ING FANTASY	1999	2	13	3	-	-	23%	-	-
13	AZIZ SHALIL	2002	2	13	6	-	1	46%	-	17%
14	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	6	2	1	50%	33%	17%
15	THURAYA	2002	2	12	3	-	-	25%	-	-
16	TAZILLAH IRAN TARANEH	2007	2	12	-	-	-	-	-	-
17	AZIZ TAMASHA	2003	3	11	5	1	3	45%	20%	60%
18	BASMA	2003	2	10	5	1	1	50%	20%	20%
19	VAPOURS INCA ZENITH	2000	1	10	1	-	-	10%	-	-
20	GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN	1999	2	10	5	-	-	20%	-	-
21	WALLABY'S TAB-ASIR TAJILA	2000	1	10	1	-	-	10%	-	-
22	WALLABY'S RAM-ES RAJIYYAH	1998	1	10	2	1	1	20%	50%	50%
23	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	-	-	-	-	-	-
24	YASHARS ANIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	-	-	-	-	-	-
25	WALLABY'S XEER WI-JAL	2005	1	10	4	-	-	40%	-	-
26	AZIZ XANOM	2004	2	10	-	-	-	-	-	-

5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Taulukko 32. Rotujärjestön päätavoitteet, tehdyt toimenpiteet ja saavutetut tulokset:

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Terveiden vaaliminen	Pentuvälityksen suositukset Kuolinsyiden ja sydänultrausten tukeminen Sukusiitos-%:n julkaiseminen Terveyskyselyt	Terveystutkimusten lisääntyminen Sukusiitosasteen aleneminen Tietoisuus terveysongelmista ja niiden perinnöllisyydestä lisääntynyt
Säilyminen dual purpose -rotuna	Jatkettu aloittelijoiden juoksuharjoituksia sekä rodun omien maasto- ja ratamestaruuskisojen järjestämistä	Matalampi osallistumiskynnys uusille harrastajille ja koirille (Sääntömuutos veroitti osallistujia)
Luonteen ja käyttäytymisen arviointi	Järjestetty luonnetestejä	Edelleen mitattua tietoa salukien luonteista vähän
Luonneprofiilin laatiminen	-	Ei ole laadittu profiilia, pienen kerhon resurssit rajalliset, keskitytty terveyden edistämiseen

Salukeilla ei ole jalostuksen suhteen varsinaisia vaatimuksia. Yleinen periaate on, että sairasta koiraa ei käytetä jalostukseen. Terveyskyselyn perusteella 55 %:lla koirista oli huomautettavaa terveyden suhteen. Noin puolet kannasta jää siis jalostuksen ulkopuolelle.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Salukin rotutyypin on tuhansia vuosia vanha. Se on kehittynyt Lähi-Idän alueella soveltuvaksi hiekka-aavikolta kivisiin vuoristomaastoihin. Salukin tarkoitus on ollut metsästää riistaa jyrksijästä ja jäniksistä gaselleihin. Saluki on ensin näkönsä avulla paikantanut saaliin, sitten nopeutensa ja ketteryytensä avulla ottanut saaliin kiinni. Tyypin ja rakennetta ei ole syytä lähteä 'parantamaan' tai muuttamaan, vaan salukin jalostuksessa tarkoitus on **säilyttää** rotu tulevillekin sukupolville. Saluki on meillä vain lainassa, sen latistaminen pelkäksi kauniiksi kiiltokuvaksi tuhoaa salukin erityislaatuisuuden.

Saluki on Suomessa seura- ja harrastuskoira, jonka käyttöominaisuuksia yritetään ylläpitää rata- ja maastokilpailuilla sekä -harjoituksilla. Ulkomuodon säilyminen taataan pitämällä mielessä rotumääritelmä ja erityisesti ensimmäiset Iso-Britanniaan tuodut koirat, joiden mukaan rotumääritelmä on laadittu.

Salukin säilytettävät ominaisuudet ovat:

- Terve rakenne ja liikkeet
- pitkäikäisyys
- metsästysominaisuudet
- lempeä, ystävällinen, perheeseensä kiintynyt, vieraita kohtaan pidättyväinen luonne
- monimuotoisuus tyypeissä, luonteissa ja geneettisesti.

Parannettavia kohtia ovat:

- Jalostuspohjan laajentaminen, erityisesti suomalaisen kannan monimuotoisuuden lisääminen
- luonneongelmien kartoittaminen ja arkojen ja/tai aggressiivisten yksilöiden määrän vähentäminen
- terveysongelmien (sydänsairaudet, immuunijärjestelmän ongelmat) leviämisen estäminen
- odotettavissa olevan eliniän nostaminen
- liioiteltujen piirteiden lisääntymisen estäminen.

Viiden vuoden tavoitteet:

- Uusien kantakoirien ja tuontien integroiminen suomalaiseen salukikantaan vaatii kasvattajilta ennakkoluulottomuutta. Seuranta sukusiitosprosentin avulla
- luonneongelmien ja käytöshäiriöiden kartoittaminen kyselyillä sekä vertailu edellisiin tuloksiin
- sairaiden yksilöiden määrän vähentäminen, terveystarkastus, vertailu edellisiin tuloksiin
- eliniän odotteen nostaminen.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rotujärjestö suosittelee terveystarkastusta sekä urokselle että nartulle ennen astutusta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää iäkkäiden siitosnarttujen terveyteen ja yleiskuntoon jalostuskäytöstä päätettäessä.

Suositukset:

- **Uroksen tulee olla vähintään 24 kk ikäinen** astutushetkellä ja **nartun vähintään 36 kk** (kolme vuotta). Iäkkäiden narttujen kohdalla kasvattajan on kiinnitettävä erityistä huomiota koiran yleiseen terveydentilaan ja hyvinvointiin.
- Yhdistelmän sukusiitosprosentin tulisi olla **viidessä polvessa alle 6.25 %**.
- Kasvattaja antaa julkaistavaksi tiedon, **onko kyseessä keinohedelmöityksestä tai kaksoisastutuksesta syntyvä pentue**.
- Suositellaan, että urosta ei käytetä 2-3 pentuetta enempää ennen kuin näiden pentueiden terveydestä ja kehityksestä on saatu riittävästi tietoa (esim. kahden vuoden ikä). Suositeltavaa on, että **uroksen Suomessa syntyneiden jälkeläisten määrä on alle 20**.
- **Nartulla teetetään enintään kolme pentuetta**.
- **Jalostukseen käytettävän koiran sydän tutkitaan ultraäänitutkimuksella.** Tutkimuksen suorittavan eläinlääkäri tulisi olla kokenut ja kardiologiaan perehtynyt. Suositellaan, että tutkimustulos ei ole astutushetkellä vuotta vanhempi. Jos mahdollista, sydän suositellaan tutkittavaksi ensimmäisen kerran vasta yli 3-vuotiaana.
- Suositellaan **silmäpeilausta**. Jos silmät on tutkittu alle 4-vuotiaana, ne olisi hyvä tutkia uudelleen yli 4-vuotiaana.
- Kasvattajan harkinnassa olevia tutkimuksia ovat tarpeen mukaan kilpirauhastutkimukset (normaali kilpirauhaspaneeli).
- Kasvattajan harkintaan jätetään myös DLA-haplotyyppitykset, joilla pyritään vähentämään tällä hetkellä vallitsevan haplotyypin yleisyyttä ja etenkin sen suhteen homotsygootteja pentuja, mikäli ko. testejä on tarjolla.
- Jalostustoimikunnalla tulee olla käytettävissään dokumentti pentuvälityksessä julkaistujen pentueiden vanhempien (poislukien ulkomaiset koirat) terveys-tutkimuksista. Omistajan tulee huolehtia siitä, että saa eläinlääkäriltä tarvittavat dokumentit.

Yleiset periaatteet:

- **SKL:n rekisteröintisääntöjen ja kasvattajasitoumuksen vaatimusten tulee täyttyä.**
- Sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sairaahan koiran jälkeläisten käyttöä on harkittava tarkkaan.
- Perinnölliseksi katsottua sairautta (immuunivälitteinen sairaus, sydänsairaus, allergia yms.) sairastavan koiran pentuesisarusten jalostuskäytössä suositellaan käyttämään harkintaa.
- Pentueen molempien vanhempien takana ei saisi olla samoja sairauksia tai muita ongelmia.
- Yhdistelmää, josta on syntynyt vakavasti sairas koira, ei saa uusia eikä läheisesti sitä muistuttavaa yhdistelmää tule tehdä.
- Kasvattajien tulee informoida pennun ostajia lähisukulaisten sairauksista.

- Napatyräisiä koiria ei saa parittaa keskenään. Narttua, jolla on ollut kirurgista hoitoa vaativa napatyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestön tavoitteena on jatkaa ja vakiinnuttaa syntyneitä käytäntöjä:

- terveystarkastusten tekeminen rodun terveydentilan seuraamiseksi viiden vuoden välein
- sydänultrausten ja ruumiinavausten tukeminen ja sydänultraustulosten julkaiseminen rotujärjestön kotisivuilla
- silmä- ja sydänjoukkotarkastusten järjestäminen
- populaation tilan seuraaminen
- luonnetestien järjestäminen
- tuomarikollegioiden järjestäminen
- koulutus- tai seminaaripäivien järjestäminen (tarvittaessa)
- pentuvälityksen jalostuskoirille astettujen suositusten ylläpitäminen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Taulukko 33. Uhat/mahdollisuudet

Uhat	Varautuminen	Mahdollisuudet
Populaatio ja terveys: - pienen populaation eriytyminen - yksittäisten sairauksien yleistymisen - jalostusmateriaalin 'hukkaaminen', pieni osa kannasta käytössä	- joukkotarkastusten järjestäminen - terveystutkimusten ja ruumiinavausten tukeminen - suositukset jalostuskoirille - tiedotus, valistus	- rotuunotot ja uudet tuonnit - pääsääntöisesti terve ja pitkä-ikäinen - vanha, muuttumaton rotu - aktiiviset, rotuun sitoutuneet harrastajat - käyttö-kokeet edistävät terveen rakenteen säilymistä
Luonne ja käyttö-ominaisuudet: - käyttö-ominaisuudet heikenevät - luonne-ongelmien lisääntyminen: arkuus, aggressiivisuus, eroahdistus - rekisteröintien lisääntyminen: pennut eivät löydä kotia, kodinvaihtajia: saluki ei sovi kaikille	- uusien harrastajien opastus, koulutus - käyttökokeisiin - luonnetestien tms. järjestäminen - rata- ja maastokisojen järjestäminen	- aikuisena helppo koira - aktiiviset, rodun tuntevat omistajat - harrastustoimintaa ympäri maan
Ulkomuto ja rakenne: - ulkomuodon painotus jalostuksessa - show-koiramaisuus lisääntyy - rakenneviat, liioittelu lisääntyy - tieto tyypillisestä salukista hukassa	- koulutus, tuomarit ja harrastajat - käyttö-ominaisuuksien merkitys	- eri tyyppisiä, ulkomuodossa valinnanvaraa - terve rakenne - ulkomuodoltaan korkeatasoinen kanta
Rotujärjestötoiminta: - pienet resurssit - vähän tekeviä toimihenkilöitä - uudet harrastajat/kasvattajat - vanhat harrastajat/kasvattajat	- avoimuus, tiedotus - toimintamallien vakiinnuttaminen - priorisointi	- vanhat harrastajat/kasvattajat - uudet harrastajat/kasvattajat - tiedonkeruu helppoa

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Rotujärjestön jalostustoimikunnan suunnitelma lähivuosille:

- 2014:
- sydänultrajoukkotarkastus (pääkaupunkiseudun ulkopuolella)
  - silmäjoukkotarkastus (pääkaupunkiseudulla)
  - salukiseminaari II, aiheina DNA-testit ja jalostustarkastus, varsinkin käyttäytymisosio
  - tuomarikollegio
- 2015:
- sydänultrajoukkotarkastus
  - tuomarikollegio
  - salukiseminaari III
  - terveyskysely
- 2016:
- joukkotarkastukset
  - YES:n sydäntutkimustulosten valmistuminen/tilannekatsaus (salukiseminaari IV)
- 2017:
- joukkotarkastukset
- 2018:
- joukkotarkastukset
  - JTO:n päivitys populaation tilan osalta

7. LÄHTEET

Salukin jalostuksen tavoiteohjelma 2007-2011 luvuissa 1-4

Kennelliiton Koiranet-jalostustietojärjestelmä

Suomen Salukikerhon kotisivut **www.saluki.fi**

Saluki-lehdet 4/2010, 1/2011 ja 1/2014

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet -luvussa:

Sattuman kennelin kotisivut

Jari Latva-Raskun tilastot

Kuvat: The Saluki Book of British Champions, 1923-1973